

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI UNGHENI

PROGRAMUL DE REVITALIZARE URBANA A MUN. UNGHENI

2023 – 2027

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului nr. 309/2017/M3 „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a Moldovei 2016-2020 în domeniul politicii urbane și de dezvoltare urbană” (2017 – 2019), implementat de Ministerul Investițiilor și Dezvoltării Economice a Poloniei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova și Solidarity Fund PL în Moldova. Proiectul este cofinanțat în cadrul programului polonez de cooperare pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone - Polishaid.

Primăria municipiului

Ungheni

Date de contact:

Persoana responsabilă de revitalizare urbană

Dionisie TERNOVSCHI

Telefon: 068995086

Email: viceprimar.ternovschi@gmail.com

Programul de revitalizare urbană a municipiului Ungheni a fost elaborat și ulterior actualizat în baza principiilor de participare, transparență și parteneriat. Programul a fost aprobat prin deciziile Consiliului Local nr.2 /8 din 29.03.2019, nr.6/24 din 29.09.2020 și nr. 8 /7 din 16.12.2022

În procesul de elaborare a Programului de revitalizare urbană a municipiului Ungheni, echipa locală a fost asistată de experții consorțiului "Projekty Miejskie" din Polonia, specialiștii Agenției de Dezvoltare Regională Centruși facilitatorii Centrului de Urbanism din Republica Moldova, iar la etapele de actualizare a programului a fost creat Comitetul de Coordonare.

**Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru**

Cuprins

I. INTRODUCERE.....	3
I. 1. Prezentarea generală a localității	3
I. 2. Revitalizarea Urbană în Ungheni	3
I. 3. Conexiunea programului cu documentele strategice și de planificare locale.....	5
II. ANALIZA MUNICIPIULUI UNGHENI.....	6
II. 1. Determinarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare.....	6
II. 1.1. Delimitarea zonală a municipiului Ungheni	6
II. 2.1 Diagnoza zonelor degradate	9
II. 2.1.1 Analiza fenomenelor cheie	9
II. 2.2 Identificarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare.....	24
III. ANALIZA APROFUNDATĂ A ZONEI DE REVITALIZARE.....	28
IV. VIZIUNEA PROGRAMULUI DE REVITALIZARE URBANĂ A MUNICIPIULUI UNGHENI.....	35
V. PROIECTELE DE REVITALIZARE URBANĂ	38
VI. IMPLEMENTAREA ȘI MANAGEMENTUL PROGRAMULUI DE REVITALIZARE URBANĂ.....	49
VII. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROGRAMULUI DE REVITALIZARE URBANĂ.....	52

I. 1. Prezentarea generală a localității

Municipiul Ungheni este o localitate urbană din Republica Moldova, reședință a raionului cu același nume. Ungheni este situat pe malul estic al râului Prut, în dreptul satului omonim din România, cu care a alcătuit în trecut aceeași localitate.

Situația geografică specială, la intersecție de drumuri, a constituit stimulul pentru ascensiunea Ungheniului la statutul de urbe. Datorită acestui specific al așezării, în anii 70 ai sec. XIX, s-a decis construcția căii ferate care să treacă prin Ungheni spre Iași.

Prima atestare documentară a Ungheniului este într-un hrisov de la Ștefan cel Mare, datat cu 20 august 1462. Numele inițial al localității a fost Unghiul, deoarece aici Prutul face o cotitură în formă de unghi. Ungheni-Vale este satul istoric, care constituie nucleul orașului. Apelativul și l-a luat de la așezarea sa geografică, în valea Prutului, față de celelalte zone ale orașului.

Actualmente, municipiul Ungheni are circa 39 mii de locuitori, fiind în grupul celor 4 orașe de mărime mijlocie din republică. Ungheniul este un oraș al sculpturilor, aici fiind amplasate peste 80 de lucrări, executate în piatră de cosăuți, travertin și lemn de sculptori din Republica Moldova și de peste hotare. Este un oraș cu o rețea dezvoltată de șosele și căi ferate, accesibilă din orice direcție. Localitatea are o economie dezvoltată, aici funcționând Zona Economică Liberă cu peste 40 de rezidenți, care activează în diferite domenii industriale. Ungheniul este un oraș verde, iar mândria unghenenilor este alea cu castani, cu o lungime de aproape cinci kilometri, considerată printre cele mai lungi din Europa.¹

Municipiul Ungheni reprezintă principalul centru cultural și economic în nord-vestul țării, cu noi perspective de dezvoltare. Datorită poziției sale geografice, municipiul Ungheni este numit „Poarta de Vest a Republicii Moldova spre Europa” sau capitala „de Vest” a Republicii Moldova.

I. 2. Revitalizarea Urbană în Ungheni

Revitalizarea urbană reprezintă o abordare complexă (din perspectiva socială, economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică) și inovatoare a problemelor la nivel de zonă a orașului și presupune valorificarea resurselor locale prin soluții creative și promovarea identității locale.

Crearea sistemului de revitalizare urbană în Republica Moldova este un proces inițiat în baza schimbului de experiență în cadrul proiectului nr. 309/2017/M3 „Sprijinirea administrației publice din Republica Moldova în implementarea politicii regionale prin dezvoltarea urbană integrată și sustenabilă” finanțat de Programul polonez de cooperare pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor

Figura 1. Poziționarea mun. Ungheni pe harta Republicii Moldova

¹ <http://www.moldovenii.md/ru/news/view/taxon/60/id/7786> (accesat la 21.12.2018)

Externe al Poloniei – Polish aid. Proiectul a fost coordonat de Ministerul Investițiilor și Dezvoltării din Polonia, implementat în colaborare cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova și Solidarity Fund PL în Moldova/Centrul de Informare pentru Autoritățile Locale.

Municipiul Ungheni este unul dintre cele 9 orașe și municipii din Republica Moldova care a participat și a beneficiat de suportul tehnic 2018 – asistență de facilitare și expertiză în procesul de elaborare a programului de revitalizare urbană. De asemenea, în urma concursului de apeluri în cadrul Fondului Granturilor Mici 2018 – ediția Revitalizare Urbană al Solidarity Fund PL în Moldova, în perioada mai - noiembrie 2018, municipiul Ungheni a implementat proiectul-pilot de revitalizare urbană „Implicarea civică pentru îmbunătățirea condițiilor de trai în municipiul Ungheni”. Acest proiect a cuprins o abordare integrată privind intervențiile de infrastructură - amenajarea spațiilor publice prietenoase pentru toate categoriile de vârstă, dar și acțiuni de mobilizare comunitară, în special, crearea asociației de locatari pentru 4 blocuri multietajate din zona străzilor Porumbescu 3, 5, 7 și Alexandru cel Bun 32.

La nivel național, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a elaborat documentul „Linii Directoare privind Revitalizarea Urbană în Republica Moldova”, sprijinind autoritățile publice locale și alți actori implicați în proces, prin oferirea unui ghid care a ajutat la înțelegerea conceptului de revitalizare urbană, inclusiv elaborarea Programului de Revitalizare-document ce stă la baza întregului proces. Programul reflectă o analiză complexă a tuturor zonelor orașului din perspectiva a 5 dimensiuni, ceea ce permite identificarea zonelor degradate și ulterior a zonei de revitalizare din oraș. *Zona de revitalizare reprezintă teritoriul din cadrul orașului unde vor fi întreprinse măsuri de revitalizare din cauza stării degradate în care se află, însă care dispune, în același timp, de resurse de importanță semnificativă pentru oraș și potențial care poate fi valorificat.*

În contextul revitalizării urbane, dezvoltarea multisectorială și mobilizarea comunitară reprezintă un obiectiv major al administrației publice locale a municipiului Ungheni. Procesul de elaborare și actualizare a Programului de revitalizare a municipiului Ungheni se bazează pe principiul transparenței datelor și informațiilor, consultării și implicării comunității locale. Acest proces a fost realizat în 4 etape de bază, în anii 2018–2019 (elaborare) și anii 2020, 2022 (actualizare):

- Delimitarea zonelor orașului și diagnoza în baza indicatorilor clasificați în 5 categorii (social, economic, de mediu, spațial-funcțional, tehnic) pentru identificarea zonei de revitalizare a orașului;
- Analiza aprofundată a zonei de revitalizare, prin consultări cu locuitorii și identificarea resurselor și potențialelor soluții la problemele existente. În acest sens, Comisia Consultativă și Comitetul de Coordonare au avut un rol important în identificarea problemelor și formularea soluțiilor prin valorificarea resurselor din zonă;
- Consultările publice ale Programului de Revitalizare Urbană cu toate părțile interesate la etapele de elaborare (2019) și actualizare (2020, 2022);
- Aprobarea Programului de către Consiliul Municipal, Deciziile nr.2/8 din 29.03.2019, nr. 6/24 din 29.09.2020 și nr. 8 /7 din 16.12.2022.

Procesul de elaborare și actualizare a Programului de revitalizare a municipiului Ungheni a inclus organizarea unui șir de vizite în teren, pentru a înțelege situația reală din zonele orașului în raport cu rezultatul diagnozei în baza indicatorilor, dar și pentru a implica locuitorii din zona de revitalizare în proces.

I. 3. Conexiunea programului cu documentele strategice și de planificare locale

Programul de revitalizare urbană se încadrează în prioritățile strategice de dezvoltare a municipiului Ungheni, fiind în corelație cu următoarele documente de politici locale:

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Municipiului Ungheni 2019-2025 (Decizia Consiliului Orășenesc nr. 3/5 din 18.04.2014, actualizată prin Deciziile Consiliului Municipal nr.6/23 din 23.09.2016, nr. 3/22 din 24.05.2019 și nr.1/32 din 11.03.2022) reprezintă instrumentul principal de planificare strategică a dezvoltării mun. Ungheni pentru perioada de până în anul 2020, care promovează principiile dezvoltării durabile la nivel local; consolidarea capacităților administrației publice locale în planificarea participativă; promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile și a unui proces decizional participativ.

Programul de Revitalizare Urbană va contribui la realizarea obiectivelor strategice 2 și 3 din Strategie:

- O2. Modernizarea infrastructurii urbane și protecția mediului pentru bunăstarea cetățenilor, și anume prin intervențiile ce țin de reabilitarea infrastructurii urbane din zona de revitalizare și măsurile de mediu;
- O3. Armonizarea serviciilor sociale cu standardele europene, prin proiectele de revitalizare de diversificare a serviciilor din zona de revitalizare și asigurarea accesului la servicii pentru toate categoriile de cetățeni.

Planul Urbanistic General 2014 – 2030 (Decizia Consiliului local nr. 8/17 din 26.09.2014) se referă la viziunea de dezvoltare a municipiului Ungheni pentru perioada următorilor 15 ani: un oraș cu grad ridicat de accesibilitate și mobilitate, echipat edilitar, cu zone structurate de locuit, având obiective necesare consolidării identității comunității, pentru performanță economică și socială în condițiile protejării și conservării valorilor naturale și construcțiilor existente. Programul de revitalizare urbană prin intervențiile de infrastructură și măsurile sociale în zona de revitalizare, care este una rezidențială, va contribui la realizarea acestei viziuni de dezvoltare a municipiului.

Planul local de acțiuni pentru mediu al orașului Ungheni 2016-2020 (Decizia Consiliului Municipal Ungheni nr. 11/14 din 30.12.2015) vizează în general diminuarea poluării, utilizarea eficientă a resurselor naturale regenerabile și neregenerabile, dezvoltarea educației ecologice și promovarea activităților social-economice cu impact minim asupra mediului natural. Programul de revitalizare urbană prevede un șir de proiecte de mediu, care vor contribui inclusiv la atingerea obiectivelor planului local de acțiuni pentru mediu.

II. 1. Determinarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare

Pentru determinarea zonelor degradate și ulterior identificarea zonei de revitalizare, teritoriul municipiului Ungheni a fost delimitat în unități de analiză (zone ale orașului). Toate zonele orașului au fost analizate din perspectiva a 5 categorii de indicatori: sociali, economici, de mediu, spațial-funcționali, tehnici. Datele pentru realizarea diagnozei au fost colectate din diverse surse: Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ungheni (DASPF), Inspectoratul de Poliție, Direcția Statistică, Oficiul Stării Civile, Agenția Teritorială Ungheni a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, specialiștii în domeniu din cadrul primăriei (specialistul în comerț și transport, inginer cadastral, specialist relații cu publicul, specialist în construcții și drumuri).

Colectarea și prelucrarea datelor la nivel de zone ale orașului a fost o provocare, întrucât majoritatea datelor se regăseau doar la nivel de oraș/raion. Urmare diagnozei realizate în baza indicatorilor și a vizitelor în teritoriu au fost identificate zonele degradate și determinată zona de revitalizare.

II. 1.1. Delimitarea zonală a municipiului Ungheni

Pentru delimitarea zonală a municipiului Ungheni s-a ținut cont de recomandările incluse în Planul Urbanistic General, orașul fiind împărțit în 7 zone, după cum se poate vedea și în Figura 2:

- **Dănuțeni**, situat la periferia orașului, se află pe malul râului Prut/ la gura de vărsare a râului Bălăești și poartă numele localității inclusă în componența orașului Ungheni în anul 1973. În zonă sunt 24 blocuri de locuit cu 2, 3 și 5 etaje și aproximativ 2500 case particulare, numărul cărora este în continuă creștere.
- **Ungheni Vale** reprezintă partea veche a orașului Ungheni, fiind situat pe malul râului Prut este o zonă supusă des inundațiilor. Denumirea se datorează așezării sale geografice, amplasată în valea Prutului, mai la sud față de celelalte zone ale orașului. În această zonă populația locuiește preponderent în case la sol (în jur de 667 case particulare, 6 blocuri de locuit cu 2, 3 și 5 etaje).
- **Ungheni Deal** este situat mai la vest, în partea opusă față de zona Ungheni Vale, fiind mărginit la nord de lacul Delia, iar la sud de zona Dănuțeni. În această zonă localnicii trăiesc în case la sol.
- **Cartierul Tineretului** este cel mai tânăr cartier din municipiul Ungheni, de unde vine și denumirea acestuia. Pe teritoriul cartierului se află cele mai multe blocuri cu 9 etaje și respectiv numărul de locuitori este cel mai mare. Aici se află zona industrială a orașului, întreprinderile fiind parte a Zonei Economice Libere „Ungheni-Business”. Majoritatea populației este angajată în câmpul muncii, precum și cetățeni din localitățile raionului Ungheni și raioanele limitrofe Călărași, Nisporeni și Fălești vizitează această zonă muncind la întreprinderile de aici.
- **Berești** reprezintă o zonă periferică a orașului, unde sunt amplasate aproximativ 460 case la sol, numărul acestora fiind în creștere.
- **Vasilica** reprezintă cea mai periferică zonă a orașului, unde locuiesc în jur de 2000 de cetățeni în aproximativ 670 case particulare, numărul acestora de asemenea fiind în creștere.

- **Centru** reprezintă partea centrală a orașului Ungheni asigurând legătura cu celelalte sectoare ale orașului. În mare parte, în acest sector sunt amplasate blocuri administrative, blocuri locative multietajate și case la sol.

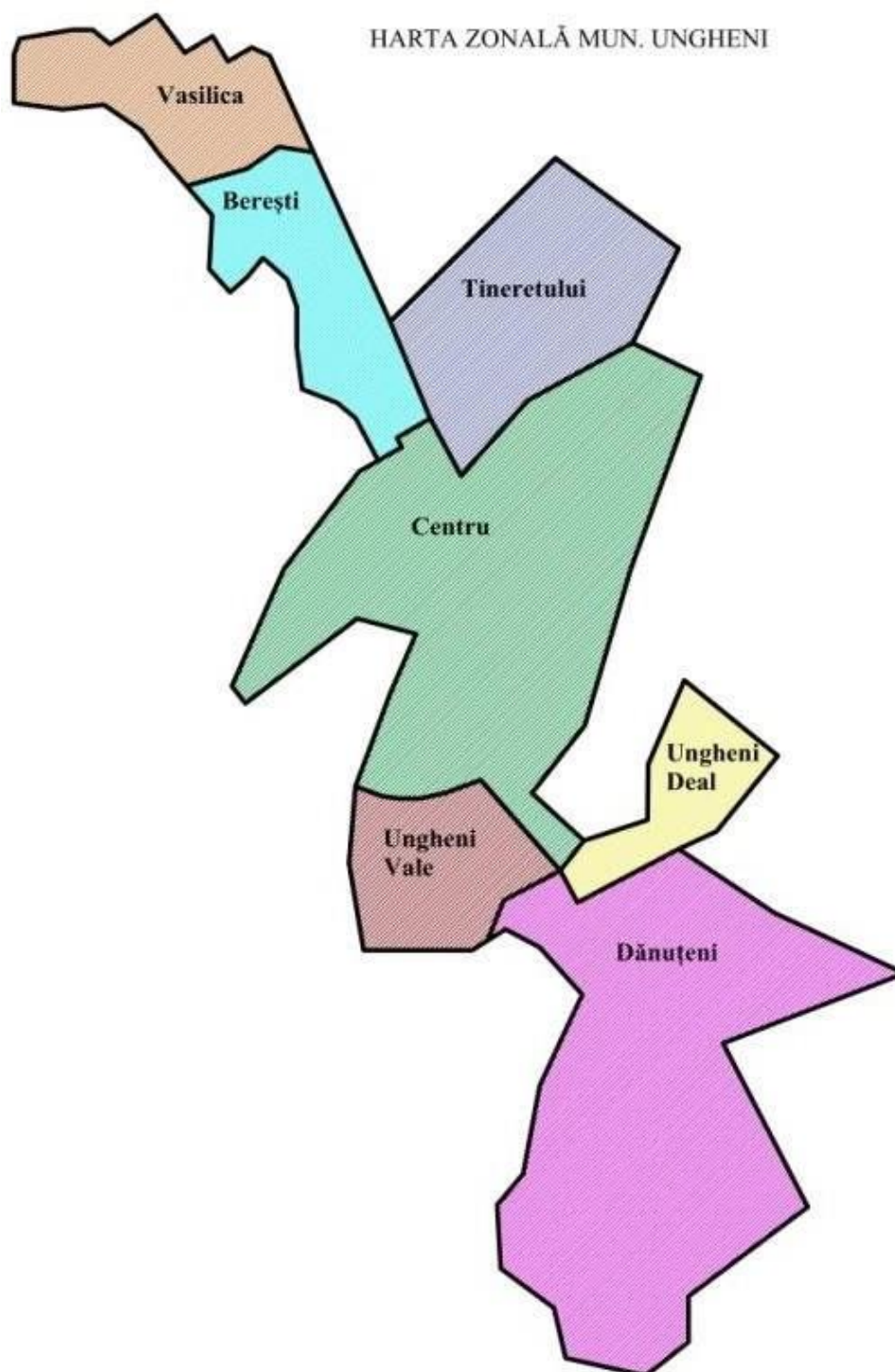

Figura 2. Harta zonală a mun. Ungheni

Pentru comparabilitatea unităților de analiză, la delimitarea zonală s-a ținut cont de suprafața zonelor și numărul populației care locuiește în aceste cartiere, conform datelor prezentate de inginerul cadastral al Primăriei municipiului Ungheni, după cum este indicat în Tabelul nr.1.

Tabel 1. Populația și suprafața celor 7 zone ale municipiului Ungheni

Nr.	Denumirea zonei	Numărul de locuitori	% din numărul locuitorilor	Suprafața	% din suprafața totală a orașului
1.	Dănuțeni	9341	28,3 %	4,50 km ²	27 %
2.	Ungheni Vale	1968	5,9 %	1,42 km ²	9 %
3.	Tineretului	10088	30,5 %	1,45 km ²	9 %
4.	Vasilica	1220	3,6 %	1,26 km ²	8 %
5.	Ungheni Deal	1417	4,6 %	0,73 km ²	4 %
6.	Berești	2552	7,7 %	1,10 km ²	7 %
7.	Centru	6417	19,4 %	5,97 km ²	36 %
Total municipiu		33003	100 %	16,43 km ²	100 %

2.1 Diagnoza zonelor degradate

Determinarea zonelor degradate a fost realizată prin analiza celor 7 zone delimitate, prin prisma a 5 categorii de indicatori: sociali, economici, de mediu, tehnici, spațiali-funcționali. Pentru a oferi o pondere datelor analizate, fiecare indicator la nivelul zonelor a fost raportat la 1000 locuitori (din totalul la nivel de zonă) și a fost studiat în raport cu media pe oraș pentru a aprecia gradul fenomenelor negative din cele 5 sfere.

Pe lângă datele cantitative analizate, diagnoza are la bază informații calitative acumulate în urma discuțiilor cu specialiștii pe domenii (polițiști de sectoare; inspectori ecologici; specialistul în comerț; inginerul cadastral; asistentul social; specialistul relații cu publicul; specialistul în construcții, servicii comunale și drumuri) și în special în urma vizetelor în teren – prin discuții directe cu localnicii privind condițiile de trai și observarea directă a realității din zonele orașului.

Zona degradată reprezintă zona care se caracterizează printr-o acumulare de fenomene sociale specifice, negative, care sunt adițional însoțite de probleme economice, ecologice, tehnice sau funcțional-spațiale.

II. 2.1.1 Analiza fenomenelor cheie

a) Fenomene Sociale

Sfera socială are un rol important în procesul de revitalizare urbană, întrucât omul se află în centrul activităților de revitalizare și tot dânsul este inițiatorul. Din acest motiv, un accent major a fost acordat fenomenelor sociale din fiecare zonă. Au fost studiate fenomenele negative sociale în baza a 7 indicatori sociali: persoane din familii social-vulnerabile; persoane care beneficiază de ajutor social; persoane cu necesități speciale; numărul de decese; numărul de divorțuri; prezența la alegeri; numărul de petiții către primărie.

Primii 6 indicatori specificați sunt nestimulatori – valoarea sporită a acestora indicând prezența fenomenelor negative sociale în zonă, iar indicatorul privind numărul petițiilor către primărie din contra este stimulator - valoarea sporită indică spiritul civic dezvoltat al cetățenilor și implicarea în viața publică.

În rezultatul informației cantitative disponibile, au fost considerați 5 indicatori de tip social - de bază:

1. Numărul familiilor social-vulnerabile, care indică asupra nivelului de sărăcie în zonă.
2. Numărul persoanelor care beneficiază de ajutor social (ajutor financiar).
3. Numărul persoanelor cu necesități speciale.
4. Numărul divorțurilor, care sunt o consecință a unui nivel de trai scăzut și a problemelor sociale existente în familie.
5. Numărul de decese, care indică asupra procesului de îmbătrânire a populației din zonă.

și 2 indicatori sociali - complementari:

6. Participarea la alegeri, care indică nivelul de activism civic și implicare a cetățenilor în viața publică a orașului.
7. Numărul de petiții către primărie, care denotă interesul locuitorilor la nivel de zone privind problemele comunitare, prin urmare – spiritul civic sporit și implicarea în soluționarea treburilor publice.

În Tabelul 2 sunt prezentați cei 5 indicatori sociali de bază, fiecare zonă fiind analizată în comparație cu valoarea medie pe oraș. În tabel, sunt marcate cu culoarea roșie zonele la fiecare indicator, ale căror valoare este mai mare decât media pe oraș, și indică o intensitate sporită a fenomenelor sociale negative.

Tabel 2. *Analiză indicatori sociali*

Denumire zonă	Număr familii social-vulnerabile /1000 locuitori	Număr persoane care beneficiază de asistență socială / 1000 locuitori	Număr persoane cu necesități speciale / 1000 locuitori	Număr persoane decedate/ 1000 locuitori	Divorțuri / 1000 locuitori
Dănușeni	4,8	1,9	18,09	10,8	6,1
Ungheni Vale	11,6	14,8	137	12,1	10,5
Tineretului	7,9	4,8	27,9	7,7	7,2
Vasilica	45,08	14,7	129,5	2	23,7
Ungheni Deal	48,6	19,7	155,2	14,11	16,9
Berești	28,9	13,3	88,1	8,6	19,9
Centru	11,9	3,8	48,1	17,7	14,6
Media pe oraș	14,6	6,1	49,5	11,4	10,5

Conform Direcției Asistență Socială – indicatorul familii social-vulnerabile se referă la familiile monoparentale, familii numeroase (cu mulți copii) – familii excluse sociale sau care sunt supuse riscului de excluziune socială.

După cum se observă în Figura 3, analiza indicatorului de bază: numărul familiilor social-vulnerabile, arată că intensitatea fenomenului este ridicată în mod special, în zonele Ungheni Deal,

Ungheni Vale, Vasilica și Berești și unde numărul acestor persoane este dublu față de media pe oraș.

Acest lucru este condiționat într-o mare măsură de faptul că aceste zone sunt cele mai vechi din oraș, cu multe case în stare deplorabilă, supuse unui risc mare de inundații, construcția caselor fiind interzisă. Ca rezultat, populația nouă nu este interesată să locuiască în așa condiții de trai. Aceleași trei zone înregistrează valori mari ale indicatorului „numărul persoanelor care beneficiază de asistență socială” – și anume ajutor financiar.

Un alt indicator studiat în același sens, este „numărul persoanelor cu necesități speciale” și arată o stare de degradare a zonelor: Ungheni Deal, Ungheni Vale, Vasilica și Berești.

În consecință, indicatorii analizați indică asupra unui nivel sporit de sărăcie în zonele Ungheni Vale, Ungheni Deal, Berești și Vasilica.

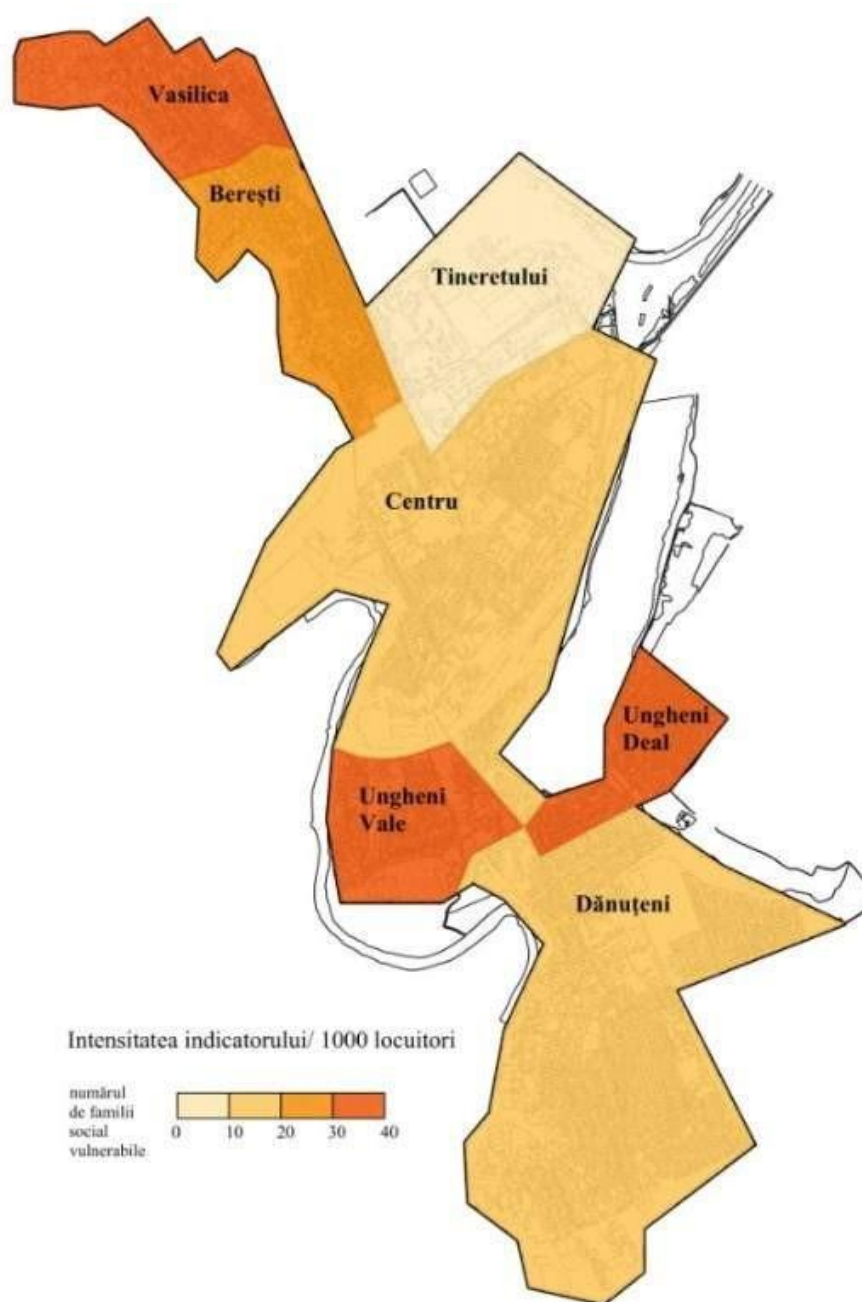

Figura 3. Numărul familiilor social-vulnerabile

Fenomenul sărăciei este în strânsă legătură cu procesul de îmbătrânire a populației, condiționat de procesul intens de migrație din ultimii ani, în special a tinerilor. Copiii ai căror părinți emigrează, rămân de cele mai multe ori în tutela bunicilor sau ale altor persoane (de regulă, rude).

Procesul sporit de îmbătrânire se explică prin numărul mare al persoanelor decedate. Se observă că în zonele Ungheni Deal, Ungheni Vale, Centru se înregistrează cele mai multe decese, și anume în anul 2021, în aceste zone au fost câte 12-17 decese la 1000 locuitori la nivel de zonă, iar în Ungheni Vale diferența fiind nesemnificativă față de zonele menționate: 12 din 1000 de locuitori, media pe oraș fiind de 11 decese. Un nivel relativ scăzut de decese se înregistrează în zona Vasilica (2). Trei zone înregistrează valori sub media pe oraș: Tineretului (7), Berești (8), Dănuțeni (10). Conform datelor prezentate de Agenția Teritorială Ungheni a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, cele mai frecvente cauze de deces în Ungheni sunt bolile cardiovasculare, cancer, bolile sistemului gastrointestinal.

Fenomenele negative sociale, în special migrația și sărăcia, provoacă la rândul lor un alt fapt: numărul mare de divorțuri. De cele mai multe ori, familiile în care unul dintre soți este plecat peste hotare, divorțează. Media la nivelul orașului este circa 10 divorțuri (la 1000 locuitori în 2021), iar în zonele: Centru, Ungheni Deal, Berești și Vasilica se înregistrează de la 14 la 23 divorțuri (la 1000 locuitori la nivelul zonei în 2021).

Ca indicator al activității civice, fiind una dintre măsurile de capital social, este prezența cetățenilor la alegeri. În acest sens a fost studiată participarea locuitorilor la nivel de zone la ultimele alegeri care au avut loc - alegerile prezidențiale din 2020.

Astfel conform datelor prezentate de Comisia Electorală Centrală (a.cec.md) în zonele Dănuțeni și Ungheni Deal s-a votat în proporție de 42,80%, Tineret cu 41,80%, Vasilica și Berești cu 46,8% și Centru cu 45,70% prezența la vot este sub media pe oraș, în timp ce în zona Ungheni Vale 50% de alegători s-au prezentat la secțiile de votare.

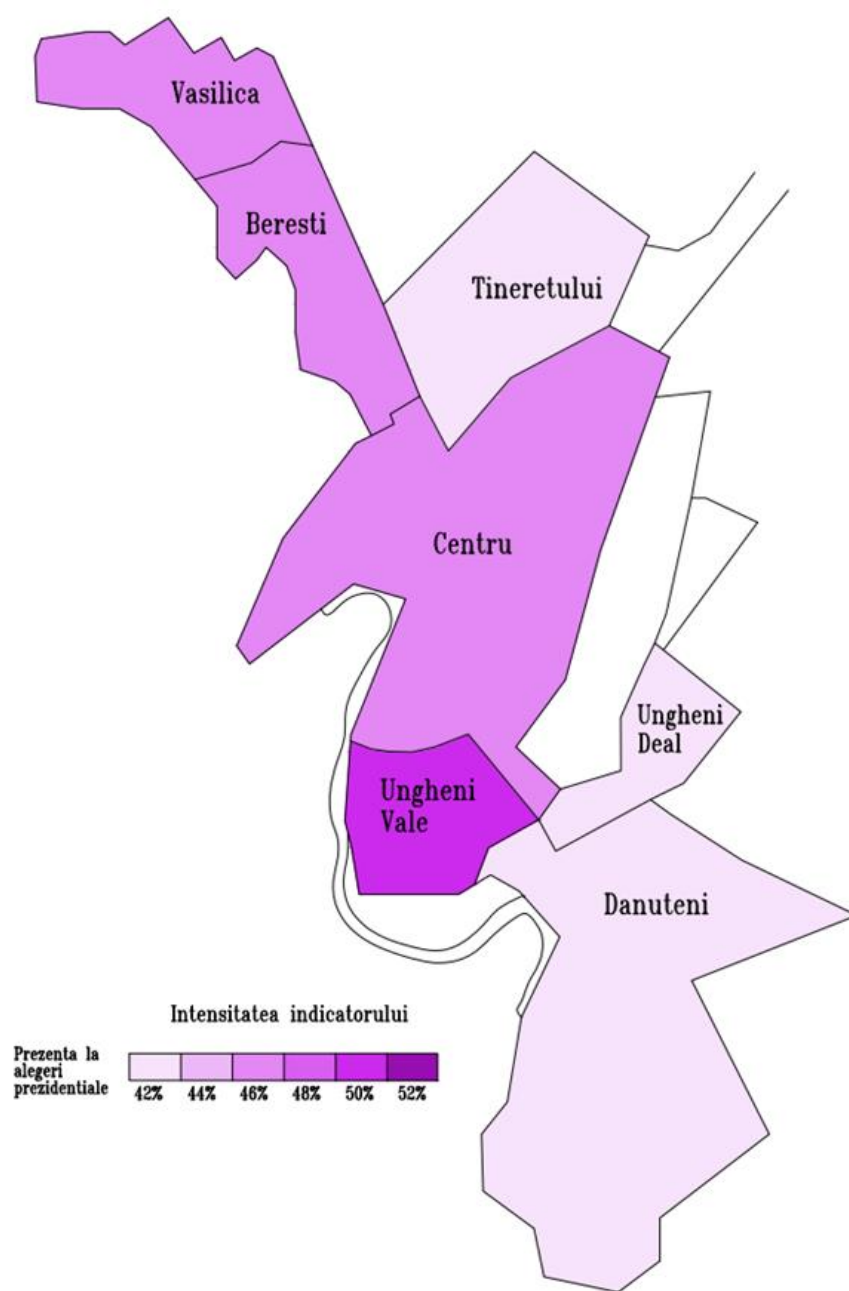

Figura 4. Participarea la prezidentiale 2020

Un alt indicator care indică nivelul de activism civic este numărul de petiții către primărie. De regulă acest indicator arată implicarea cetățenilor în viața publică, întrucât locuitorii din zonele orașului înaintază petiții către primărie pentru a comunica prezența unor probleme sau solicită anumite soluții în situații specifice. În figura 5 este indicată intensitatea acestui fenomen la nivel de zone. Din totalul de 409 petiții înregistrate în anul 2021 la primăria Ungheni – ceea ce reprezintă 12,3 petiții la 1000 locuitori; 129 petiții au parvenit de la locuitorii zonei Centru adică 20 petiții la 1000

locuitori la nivelul zonei, și doar 23 petiții din zona Ungheni Deal - 16,2 la 1000 locuitori, 49 (19,2 la 1000 locuitori din zonă) – Berești, 25 (12,7 la 1000 locuitori) – Ungheni Vale.

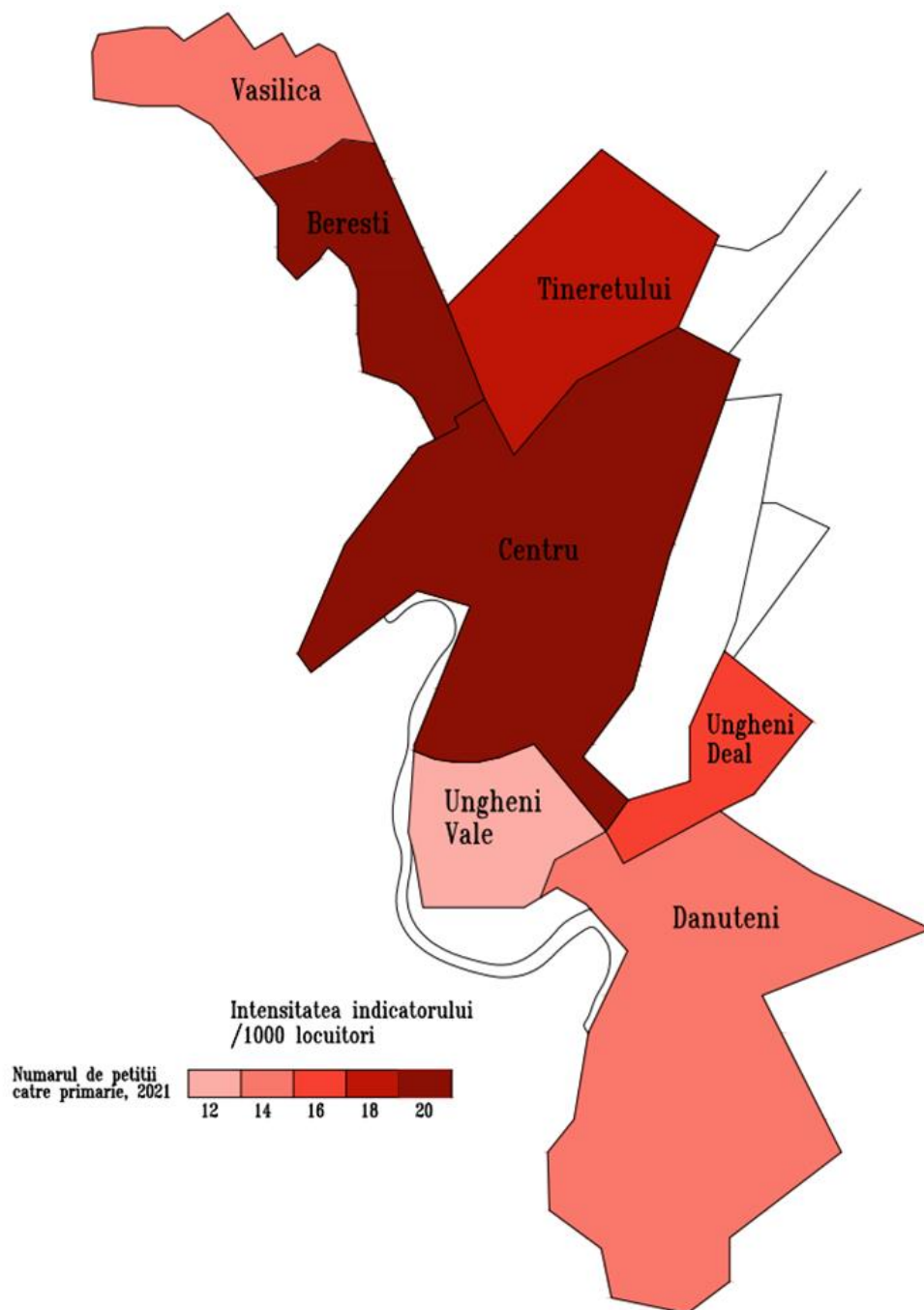

Figura 5. Petiții înaintate către primărie, 2021

În rezultatul analizei tuturor indicatorilor sociali, cele mai degradate zone sunt: zona Ungheni Vale, Ungheni Deal și Vasilica.

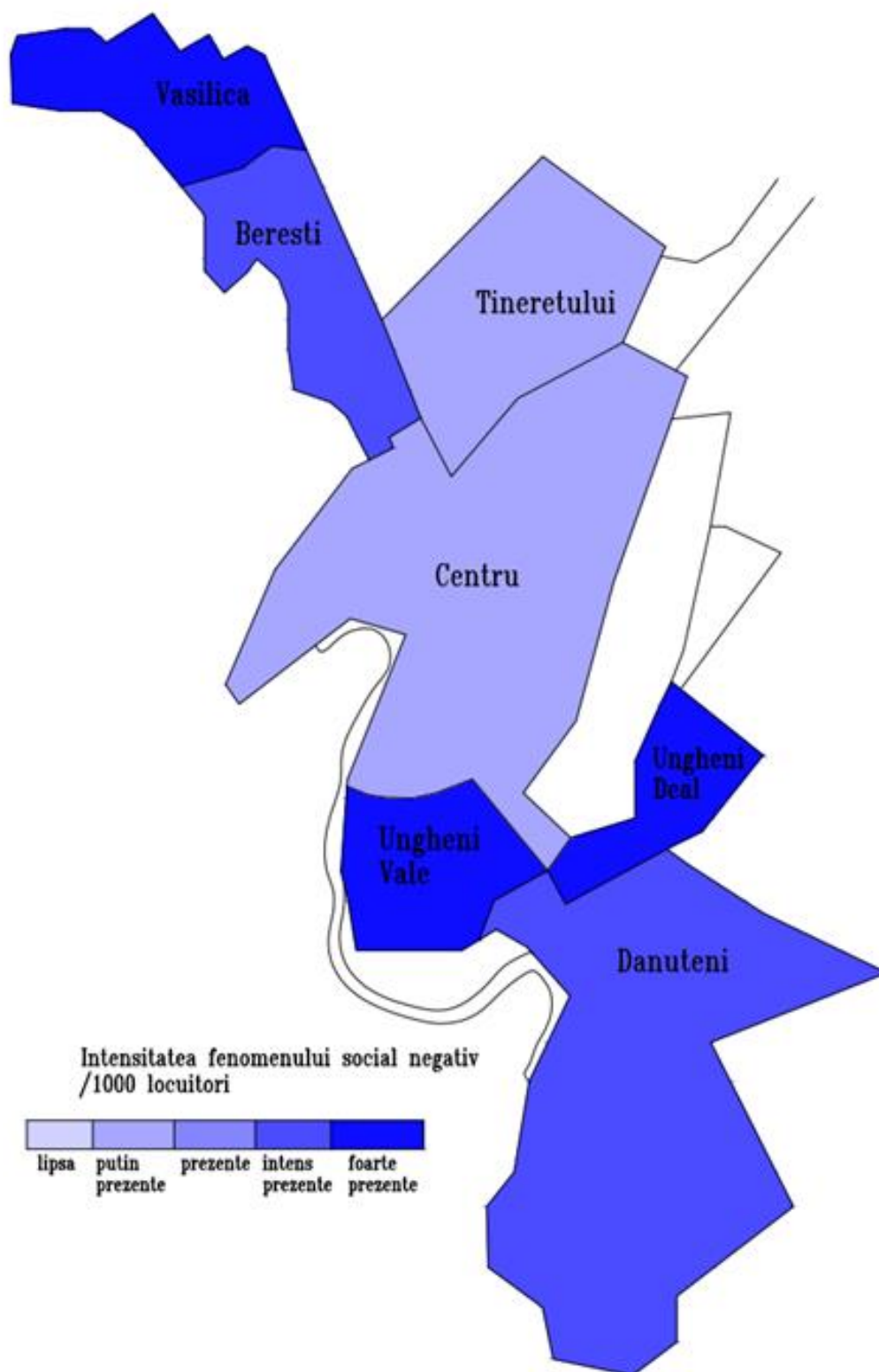

Figura 6. Intensitatea fenomenelor sociale

b) Sfera de mediu

Ritmul rapid al schimbărilor climatice reprezintă una dintre marile amenințări cu care se confruntă societatea și constituie una dintre cele mai mari probleme de mediu, având consecințe negative asupra sănătății locuitorilor, deci și asupra calității vieții cetățenilor, în general.

Rezultatele informației prezentate de către șeful Inspecției pentru protecția mediului Ungheni - Vadim Dadus, arată că nivelul de poluare a aerului în oraș este scăzut, doar în zonele cu un număr mare de autoturisme nivelul este mediu, și anume în zonele: Centru și Tineretului.

O problemă cu care se confruntă toate zonele din oraș este calitatea apei potabile în fântâni și izvoare. Conform informațiilor prezentate anual de către Centrul de Sănătate Publică din Ungheni², este interzisă spre utilizare apa din toate sursele menționate mai sus. Această problemă este condiționată, în special de lipsa sistemului de canalizare (mai ales în zonele: Ungheni Vale, Vasilica, Berești, Ungheni Deal) și poluarea sporită a lacului Delia – zona Ungheni Deal.

Un alt fenomen de mediu este colectarea deșeurilor. La nivelul orașului activează întreprinderea municipală AVE Ungheni, care începând cu anul 2008, se ocupă cu colectarea și evacuarea deșeurilor menajere. Au fost amenajate 88 de puncte de colectare a deșeurilor pe întreg teritoriul orașului. În zonele cu case multietajate, evacuarea deșeurilor se realizează zilnic, iar în zonele cu case la sol, care au încheiat contracte individuale cu întreprinderea, și gospodăriile au primit tomberoane, iar deșeurile sunt evacuate o dată pe săptămână.

Una dintre probleme este faptul că nu toate gospodăriile au contractat serviciile specializate, continuând să evacueze de sine stător deșeurile în spații neautorizate, poluând astfel apele și zonele verzi (de ex. Ungheni Vale). Conform figurii 7 în zonele Vasilica, Ungheni Deal, Berești, Ungheni Vale lipsesc gunoștile autorizate sau sunt extrem de puține. În același sens, în anumite zone (de ex. Ungheni Vale, Berești, Vasilica), din lipsa platformelor amenajate se constată prezența unor gunoști neautorizate.

Fenomenele negative de mediu se datorează inclusiv culturii ecologice scăzute a populației, care nu este implicată activ în acțiuni de salubritate, nu este informată privind riscurile poluării mediului etc.

² Sub forma Notelor Informative Anuale către Primăria municipiului Ungheni

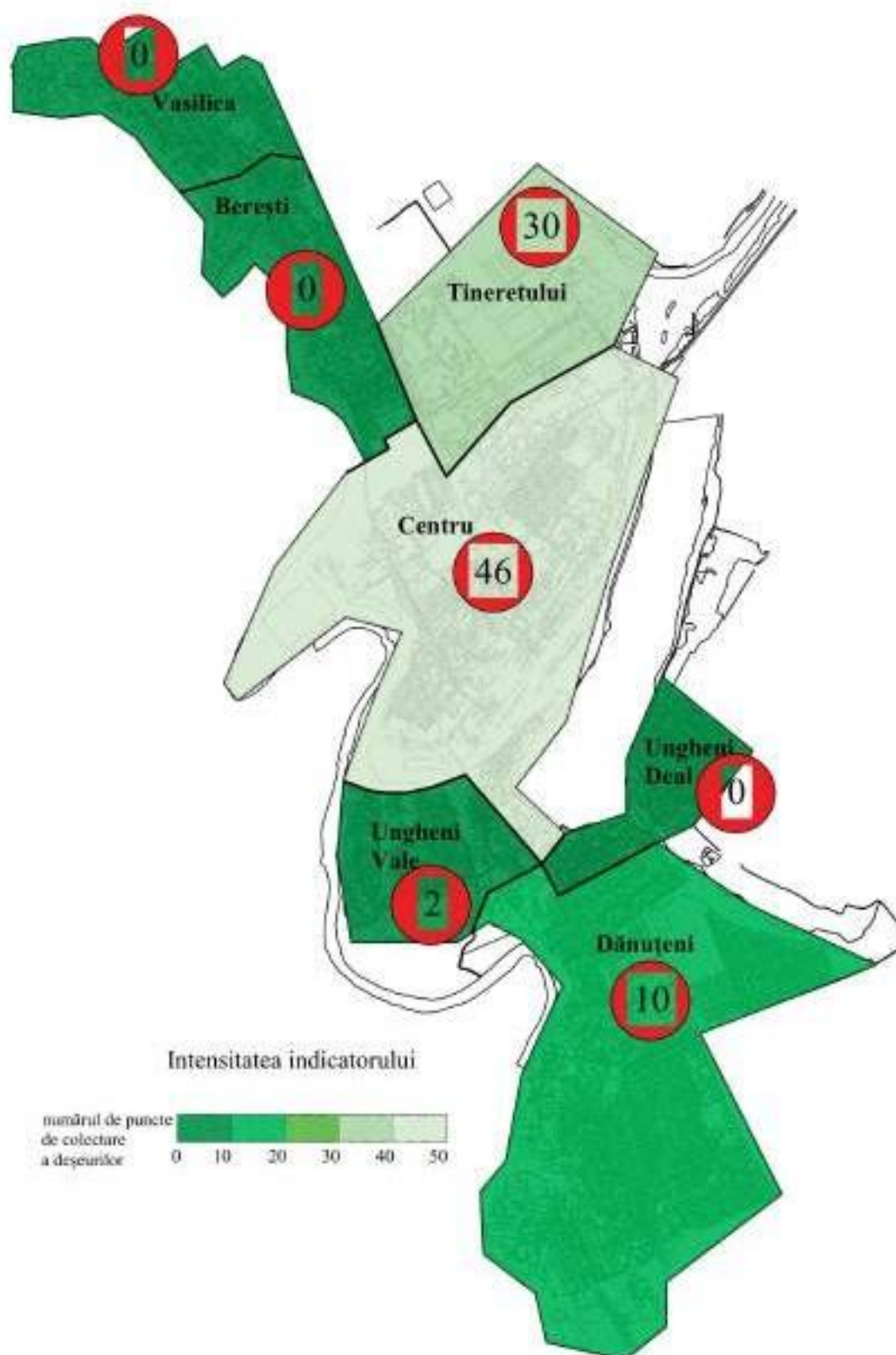

Figura 7. Numărul punctelor de colectare a deșeurilor

c) Sfera economică

Ungheni este unul dintre cele mai active orașe din Republica Moldova, în ceea ce privește atragerea resurselor financiare prin proiecte, alocarea granturilor și investițiilor pentru dezvoltarea economiei și infrastructurii orașului. În perioada 2019-2021 au fost implementate 30 proiecte cu un buget total de 246 310 593,74 lei: din care 191 883 436,98 lei sub formă de granturi și 54 427 156,76 lei contribuție locală.

Sectorul economic al orașului Ungheni în anul 2021 a fost reprezentat de cca 715 de agenți economici (comerț și servicii). Cea mai răspândită activitate economică în localitate în 2021, a fost cea de comerț. Astfel, întreprinderile de comerț sunt reprezentate în număr de 580 comparativ cu 135 în sfera servicii.

Conform Figurii 8 se observă că prezența agenților economici din sfera comercială este repartizată neproportional în diferite zone ale orașului. Astfel au fost identificate zone cu nivel scăzut, mediu și ridicat al agenților economici:

1. Nivel scăzut.

- Zonele Berești și Ungheni Deal – 2- 2 agenți economici sau 0,7 și respectiv 1,4 – la 1000 locuitori la nivel de zonă;
- Vasilica – 7 agenți economici sau 5,7 – la 1000 locuitori la nivel de zonă;

2. Nivel mediu.

- Ungheni Vale – 15 agenți economici sau 7,6 la 1000 locuitori la nivel de zonă;
- Dănuțeni – 47 agenți economici sau 5,03 la 1000 locuitori la nivel de zonă;

3. Nivel ridicat.

- Cartierul tineretului – 315 agenți economici sau 31,2 la 1000 locuitori la nivel de zonă;
- Centru - 327 sau 50,9 la 1000 locuitori la nivel de zonă.

Această disproporție indică asupra decalajului de dezvoltare economică a zonelor, și concentrația exagerată a activității economice în Centru, unde se regăsesc și alte facilități (administrative, infrastructură și accesibilitate etc.).

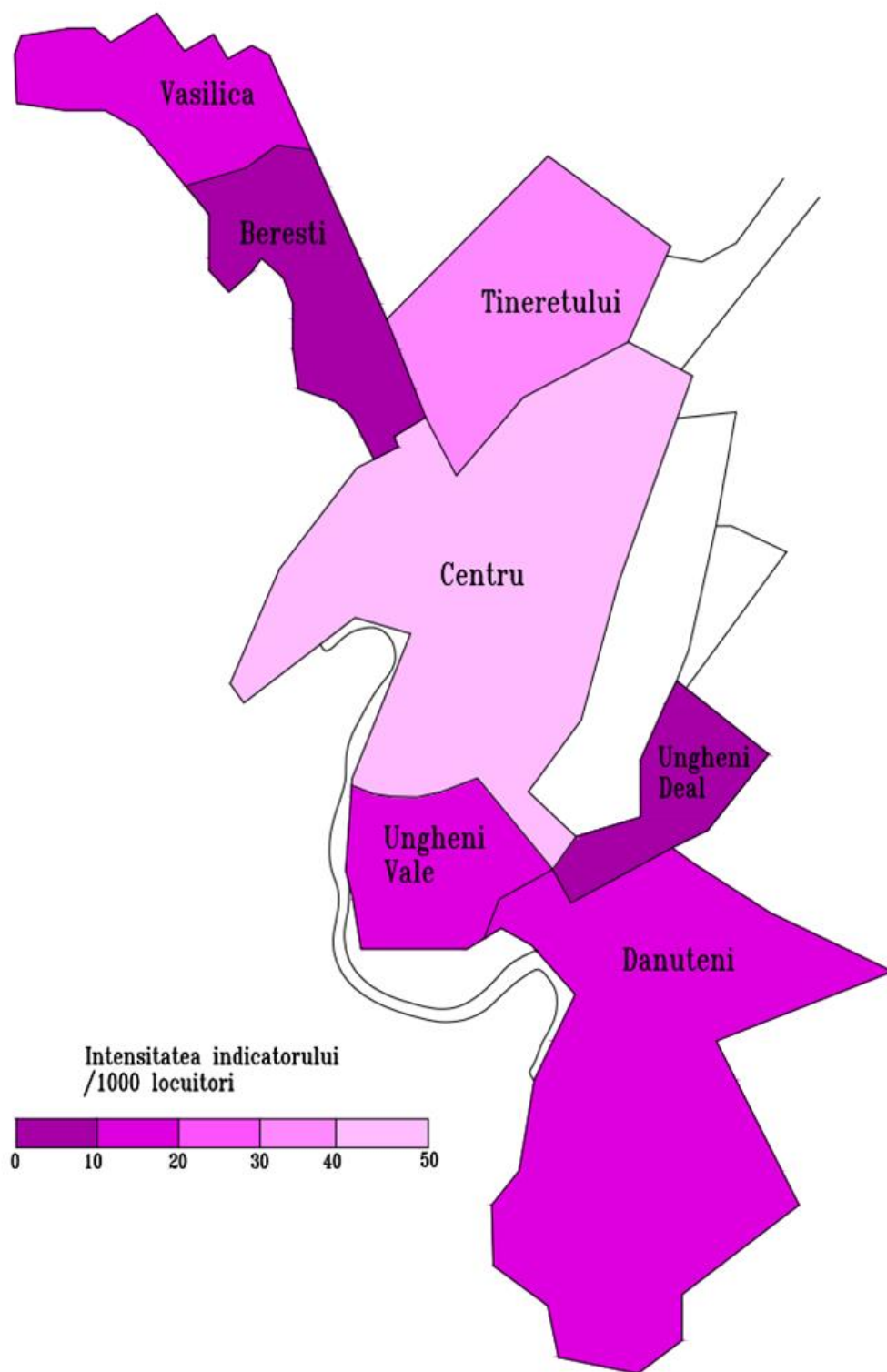

Figura 8. Numarul agentilor economici (de comert)

d) Sfera spațial-funcțională

La capitolul analizei spațiale și funcționale, a fost examinată în unități de analiză, disponibilitatea serviciilor sociale cum ar fi: serviciile educaționale (grădinițe, școli, colegii), instituții medico-sanitare, instituții culturale și instituții de securitate publică (Figura 9). Accesul la aceste servicii are o importanță deosebită în rezolvarea problemelor cu care se confruntă cetățenii.

Lipsa acestor instituții și servicii are un impact negativ asupra pregătirii profesionale, culturale, precum și încadrarea în câmpul muncii a cetățenilor. Prezența serviciilor și a instituțiilor medicale în zonă au un impact important asupra sănătății, deci și a calității vieții locuitorilor.

În 3 zone din oraș: Vasilica, Ungheni Deal, Berești, nu există niciuna dintre facilitățile menționate. Locuitorii acestor sectoare utilizează serviciile necesare preponderent în zona Centru, unde în total sunt 15 (din totalul de 32 la nivel de oraș) facilități: 5 educaționale, 3 medico-sanitare, 4 culturale, 1 de securitate și 2 sportive.

În zona Centru activează Centrul Medicilor de Familie, Centrul de Sănătate Publică, Colegiul de Medicină, Liceul Teoretic „M. Eminescu”, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, Grădinița „Steluța”, precum și mai multe instituții ale administrației publice locale, servicii desconcentrate ale Administrației Publice Centrale.

În zona Ungheni Vale există 3 instituții educaționale - Grădinița „Delia”, Stația Orășenească a Tinerilor Turiști din Ungheni și Centrul de Excelență în Securitatea Frontierei.

În Berești nu activează nicio instituție educațională, însă în această zonă a fost deschis, la finele anului 2018, Centrul Cultural Multifuncțional ”Regina Maria”, situat la periferia a două cartiere: Berești și Vasilica, unde locuitorii au posibilitatea să acceseze servicii socio-culturale, inclusiv să utilizeze spații pentru activități culturale, sportive, de socializare.

În Dănuțeni se află Liceul Teoretic „Ion Creangă”, Grădinița de copii „Tereza Sobolevski”, Centrul de Sănătate Dănuțeni, o școală profesională, o bibliotecă publică, un oficiu poștal.

Cartierul Tineretului este cel mai bogat cartier în instituții educaționale, aici activând grădinițele de copii „Licurici”, „Andrieș”, „Guguță”, „Solnișco”, Liceele Teoretice „Gheorghe Asachi” și „Alexandr Pușkin”. În această zonă funcționează o piață agricolă mică, 3 magazine de rețea.

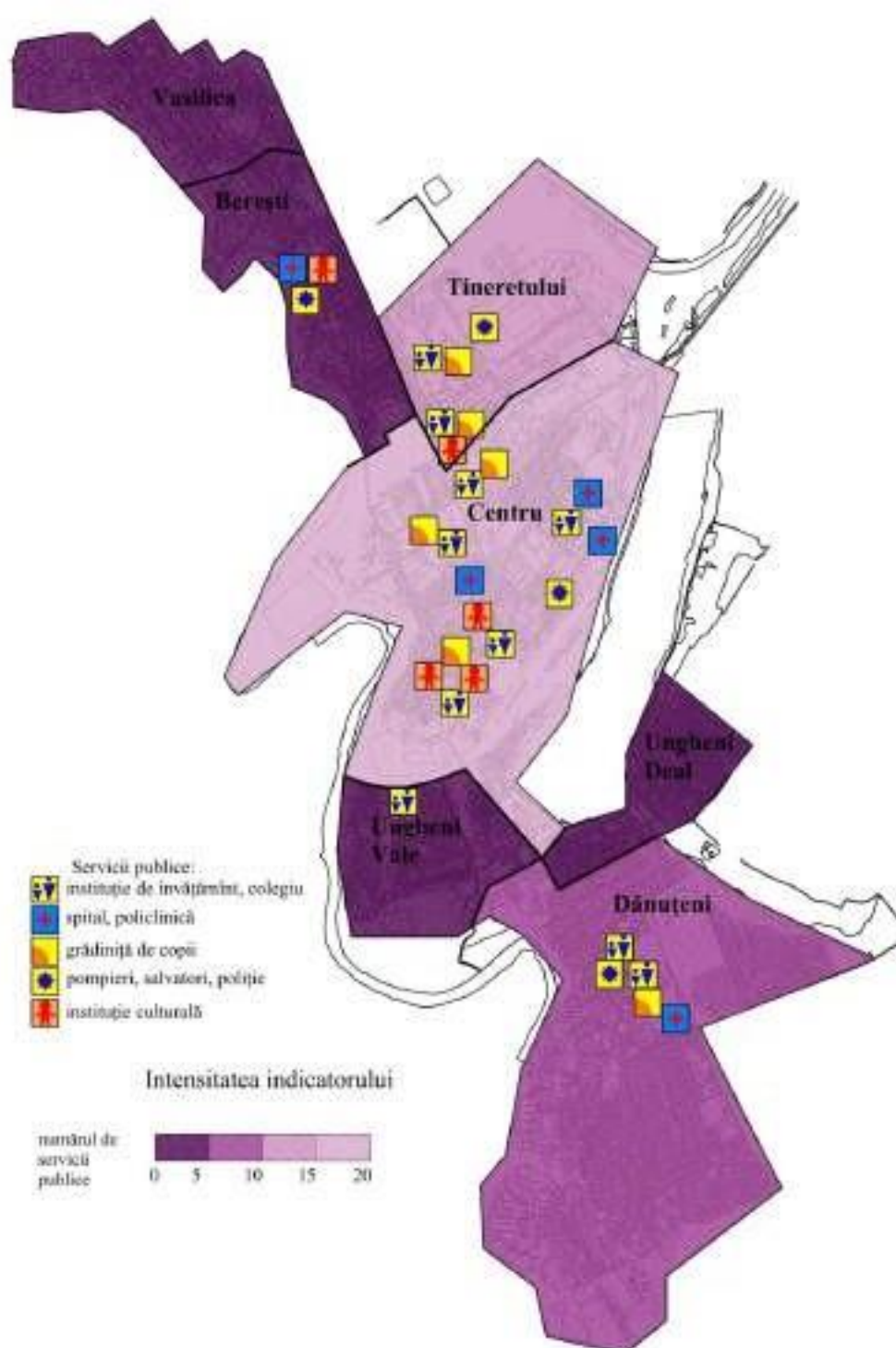

Figura 9. Prezența serviciilor educaționale, medicale și sociale

O altă facilitate importantă, care ține de petrecerea timpului liber, este accesul la zonele de agrement și prezența spațiilor verzi (parcuri, scuaruri) Figura 10. Numărul mic sau lipsa spațiilor publice amenajate duce spre interacțiune comunitară scăzută, lipsa coeziunii sociale dintre diferite categorii de vârstă și implicare civică redusă. În zona Vasilica nu există nici un teren de joacă pentru copii și nici un spațiu de recreere amenajat. În Ungheni Vale există o zonă de recreere, însă neamenajată pentru toate categoriile de vârstă a locuitorilor. În celelalte zone, cu toate că sunt terenuri de joacă și zone de recreere, echipamentele sunt învechite sau spațiile nu sunt amenajate corespunzător. Locuitorii diverselor zone utilizează facilitățile respective preponderent în zona Centru, unde se găsesc 9 spații publice de recreere (bine amenajate) și 61 terenuri de joacă pentru copii.

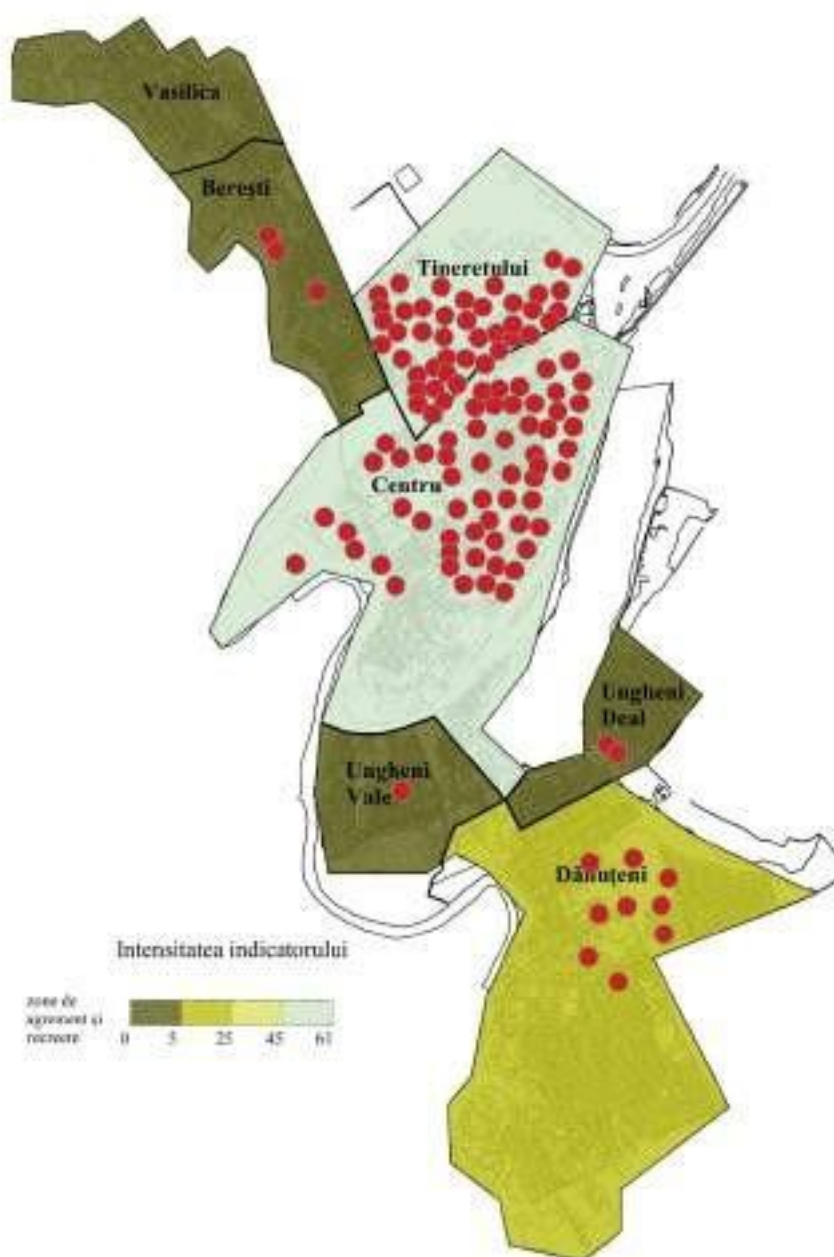

Figura 10. Spații verzi

e) Sfera tehnică

Starea drumurilor. Infrastructura rutieră în mun. Ungheni, în general, este bine dezvoltată, întâlnind două tipuri de înveliș – asfalt și pietriș. Drumurile asfaltate cuprind zonele Centru și Tineretului. Drumuri parțial asfaltate sunt în zonele Dănuțeni, Ungheni Vale, Berești și Vasilica; acestea fiind în mare parte drumuri de importanță raională sau națională. Însă, preponderent sunt drumuri în „variantă albă” (pietriș).

Transportul public este constituit din 6 rute municipale, distribuite neuniform. Sectorul Centru și Tineretului sunt deservite de toate cele 6 rute, zona Dănuțeni de 4 rute, iar celelalte zone sunt deservite doar de una sau două (Figura 11). Problema principală a traseelor limitate ale rutelor de transport o reprezintă lipsa drumurilor asfaltate care să permită circulația adecvată a unităților de transport public, precum și lipsa stațiilor de așteptare amenajate.

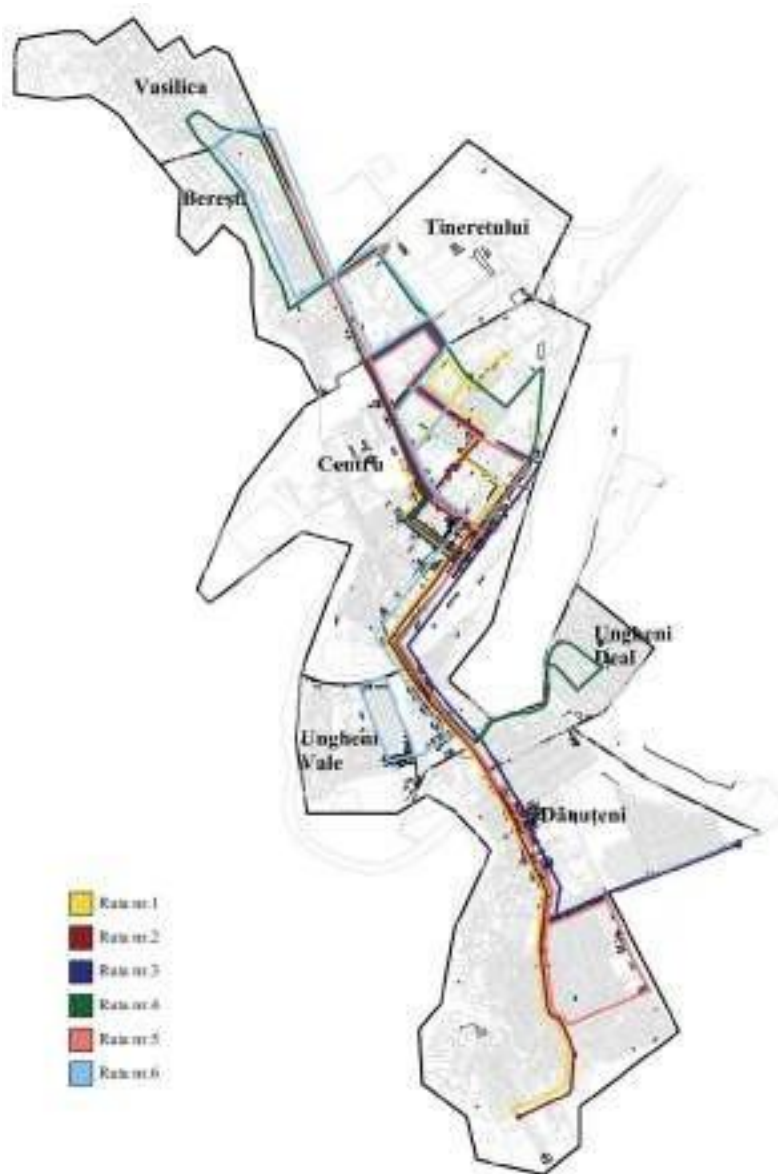

Figura 11. Harta rutelor de transport public, mun. Ungheni

II. 2.2 Identificarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare

Procesul de identificare a zonelor degradate se bazează pe date transparente din diverse surse, indicatorii având rolul unor instrumente reale, care indică nivelul de degradare în diverse sfere ale vieții în cele 7 zone delimitate. Criteriul de bază pentru determinarea zonelor degradate reprezintă acumularea fenomenelor sociale negative, alături de problemele economice, ecologice, tehnice și/sau spațial-funcționale. În rezultatul analizei cantitative realizate, au fost determinate 3 zone ca fiind cele mai degradate: Ungheni Deal, Ungheni Vale și Vasilica (Figura 12).

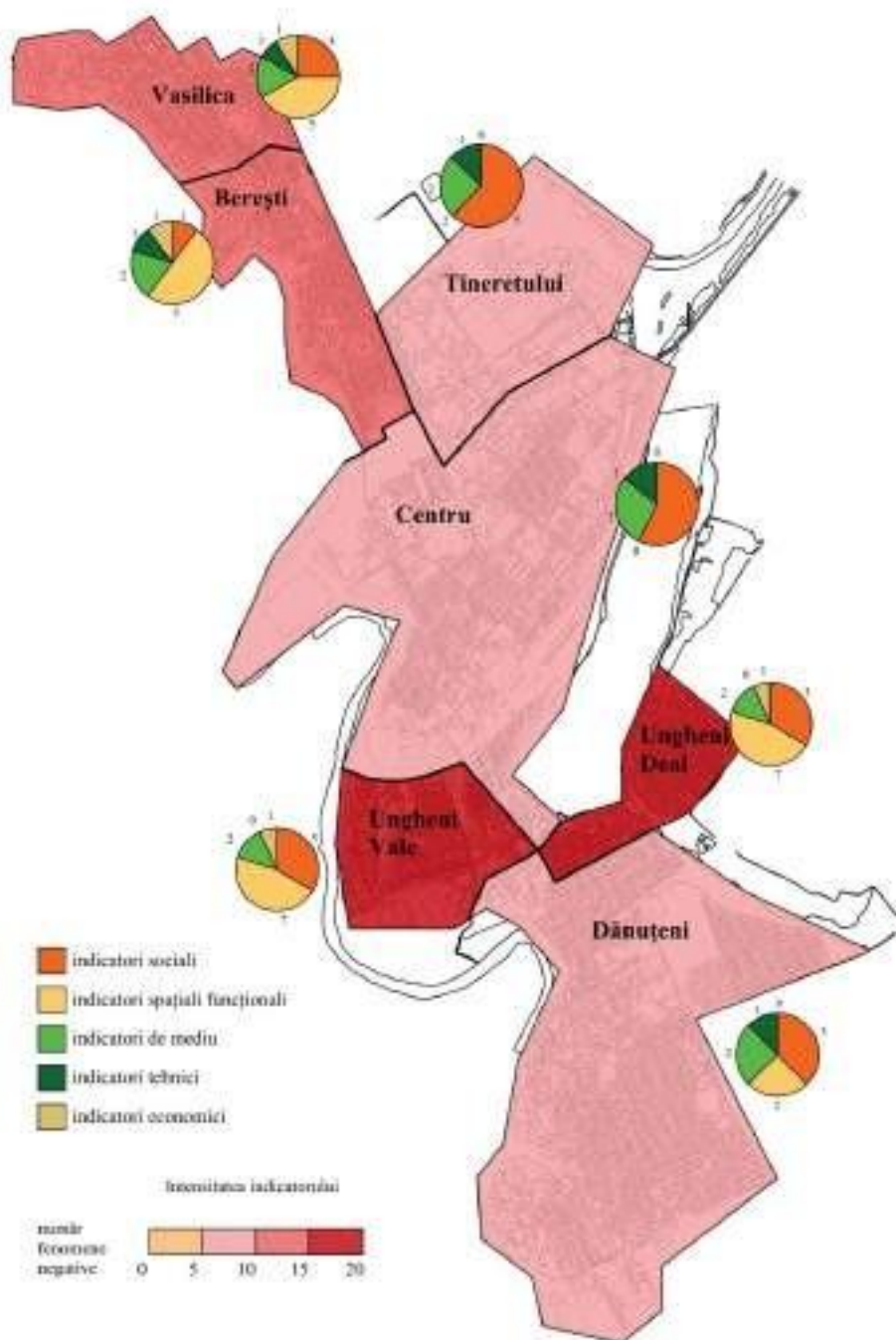

Figura 12. Intensitatea fenomenelor negative în zonele mun.

Pentru înțelegerea situației reale din cele 3 zone degradate identificate, echipa multisectorială a realizat un șir de vizite în teren, în cadrul cărora au avut loc discuții cu localnicii și deplasări la fața

locului unde facilitatorii au avut ocazia, în mod direct sa observe problemele și specificul fiecărei zone (Figura 13). În urma analizei indicatorilor, a concluziilor efectuate în cadrul vizitelor și identificării potențialului de dezvoltare, s-a constatat că zona degradată asupra căreia vor fi întreprinse măsuri de revitalizare o constituie zona Ungheni Vale (Tabelul 3).

Tabelul 3. *Zonele degradate și zona de revitalizare*

Zona degradată / zona de revitalizare	Zone	Numărul de locuitori	% din numărul total pe oraș	Suprafața	% din suprafața totală a orașului
Oraș	Ungheni	33003	100%	16,43 km ²	100%
Zona degradată 1	Ungheni Deal	1417	4,6%	0,73 km ²	4%
Zona degradată 2	Vasilica	1220	3,6%	1,26 km ²	8%
Zona degradată 3	Ungheni Vale	1968	5,9%	1,42 km ²	9%
Total zone degradate	3	4605	14,1%	3,41 km ²	21%
Zona de revitalizare	Ungheni Vale	1968	5,9%	1,42 km ²	9%

Zona Ungheni Vale a fost determinată drept zonă de revitalizare întrucât înregistrează fenomene sociale negative de bază (numărul sporit de familii social-vulnerabile, valoarea dublă ridicată față de media pe oraș privind persoanele care beneficiază de asistența socială, valoarea peste media la nivel de oraș al persoanelor cu necesități speciale, număr mare de persoane decedate, numărul sporit de divorțuri) și 2 fenomene sociale negative complementare: rata de participare la alegeri sub media la nivel de oraș și un număr mic de petiții înaintate către primărie.

Din punct de vedere al mediului, zona Ungheni Vale se caracterizează prin numărul extrem de mic al gunoștilor autorizate, iar ce ține de sfera economică, în zonă activează un număr mic de agenți economici de comerț. Sfera spațial-funcțională se caracterizează în zona Ungheni Vale prin lipsa facilităților și accesului la serviciile socio-culturale, în zonă existând doar o instituție educațională și un Centru de Tineret. Adicional, lipsesc zonele de agrement amenajate corespunzător, spațiul care există fiind neamenajat pentru toate categoriile de vârstă a locuitorilor. Din punct de vedere tehnic, în zonă circulă o singură rută de transport public cu traseu limitat, iar drumurile sunt asfaltate doar parțial.

Zona de revitalizare Ungheni Vale este amplasată în partea vestică a orașului Ungheni, fiind mărginită de zonele Centru, Dănuțeni și Ungheni Deal.

Datorită resurselor sale, atât geografice cât și instituționale, zona dispune de un potențial de dezvoltare considerabil. Aici activează Grăinița „Delia”, 6 grupe cu 135 de copii, inclusiv 8 copii cu nevoi speciale, Stația Orășenească a Tinerilor Turisti din Ungheni (20 copii și tineri), care desfășoară un spectru larg de activități: turism nautic, veloturism etc.

De asemenea, în zonă se află Centrul de Excelență al Poliției de Frontieră cu **circa** 150 elevi anual din întreaga republică. Corpul profesoral cuprinde 19 specialiști, care organizează un program complex de cursuri de reciclare pentru funcționarii din domeniul poliției de frontieră, instruire și pregătire a cadrelor din sfera respectivă.

Un aspect de importanță strategic și economic îl constituie poziția geografică, și anume amplasarea la intersecția căilor ferate Republica Moldova – România, unde se află punctul vamal Ungheni- Cristești. De asemenea zona dispune de un potențial turistic, în apropiere aflându-se Podul Eiffel – (podul feroviar de peste Prut), construit în perioada 1876-1877, după proiectul arhitectului francez Gustave Eiffel, creatorul Turnului Eiffel din Paris. Podul a fost deschis pe 9/21 aprilie 1877, cu doar trei zile înainte ca Rusia să declare război contra Turciei.³

³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Podul_Eiffel

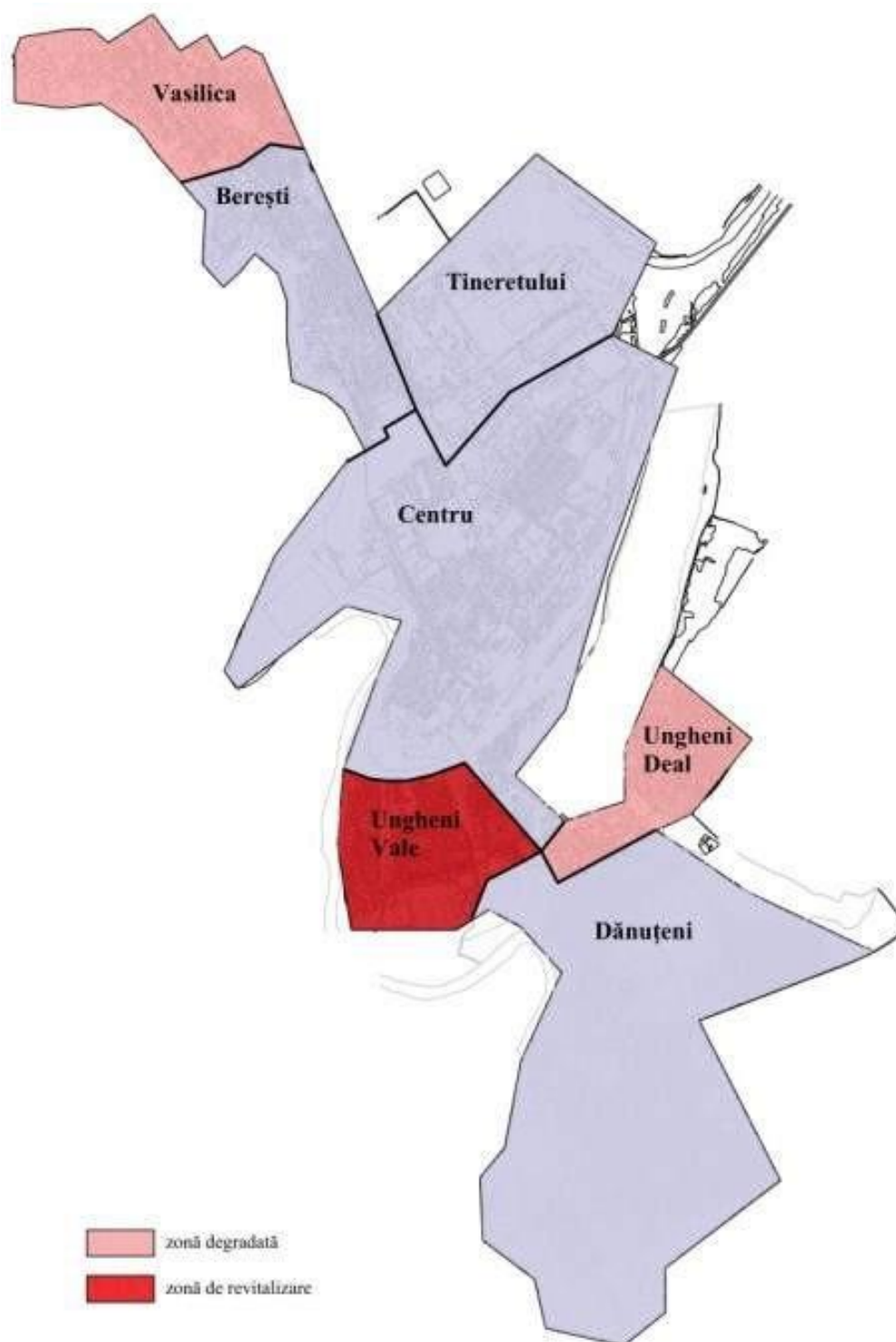

Figura 13. Marcarea pe hartă a zonelor degradate și a zonei de revitalizare

III. ANALIZA APROFUNDATĂ A ZONEI DE REVITALIZARE

Analiza aprofundată ține de cercetarea complexă a problemelor, identificarea necesităților de revitalizare în baza resurselor zonei de revitalizare. În acest capitol sunt prezentate cauzele fenomenelor negative din zona de revitalizare, sub toate aspectele: social, economic, ecologic, spațial-funcțional, tehnic. Scopul acestui diagnostic este de a studia în detaliu fenomenele negative care apar în zona de revitalizare, prin identificarea potențialului de dezvoltare - idei care vor sta, ulterior, la baza formulării soluțiilor / proiectelor.

Procesul de analiză a zonei de revitalizare s-a bazat atât pe date cantitative, obținute din diverse surse oficiale, cât și pe informații calitative care au rezultat din discuțiile cu locuitorii din zonă și din ședințele Comisiei Consultative, organ consultativ și reprezentativ al locuitorilor și a instituțiilor / a tuturor părților interesate din zona Ungheni Vale, format din locuitori ai zonei de revitalizare, reprezentanți ai Grupului de inițiativă locală GIL Pyretus și Centrului de Excelență a Poliției de Frontieră Ungheni, tineri voluntari etc. Comisia Consultativă a organizat în zona de revitalizare ședințe, vizite de observare și discuții directe cu populația. De asemenea, pentru implicarea locuitorilor din zona de revitalizare în procesul de elaborare a programului de revitalizare, au fost organizate un șir de activități de mobilizare comunitară și de informare privind revitalizarea urbană, inclusiv campanii de informare și sensibilizare.

O sursă de informații o constituie chestionarele care au fost completate de către locuitorii zonei de revitalizare în sinergie cu diverse proiecte implementate în municipiul Ungheni începând cu anul 2018: „Cooperare intercomunitară pentru condiții mai bune de transport public în comunitățile raionului Ungheni” / Comunitatea Mea, (USAID), „Eficientizarea infrastructurii publice în Cartierul Ungheni Vale”/ Fondul de Solidaritate al Poloniei, Fondul Global de Mediu GEF SGP, „Monitorizarea și evaluarea participativă a documentelor strategice din municipiul Ungheni”/ Uniunea Europeană, Programul „EU4Moldova: Regiuni cheie”. Cetățenii au avut oportunitatea să-și exprime opiniile privind problemele din zonă și dorința de a se implica în soluționarea lor.

Figura 14. Discuții cu persoane în etate, zona Ungheni Vale

În baza datelor statistice, dar și în baza datelor alternative și a informațiilor calitative, în cadrul analizei aprofundate au fost cercetate următoarele aspecte din perspectiva socială, economică, de mediu, spațial-funcțională, tehnică:

- Problemele identificate în zona de revitalizare
- Necesitățile de revitalizare
- Potențialul de dezvoltare a zonei

Sfera socială este cea mai importantă parte a unui diagnostic aprofundat.

În baza datelor prezentate de Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ungheni, Inspectoratul de Poliție, dar și în urma analizei chestionarelor, a fost efectuată o analiză detaliată a problemelor și necesităților locuitorilor, care se referă la următoarele aspecte de bază: **sărăcia, exclusiunea socială și siguranța cetățenilor**.

Aceste fenomene negative au rezultat și ca urmare discuțiilor din timpul ședințelor și vizitelor în teren efectuate de Comisia Consultativă.

Sărăcia este cel mai important fenomen care ilustrează problemele sociale. Acest fenomen

social negativ este adesea o consecință a unei situații financiare dificile. Conform datelor prezentate de către DASPF Ungheni, în zona Ungheni Vale se afla la evidență 83 familii social-vulnerabile, ceea ce constituie 17,1 % din totalul de familii social-vulnerabile de pe întreg teritoriul orașului. Conform aceluiași surse, pe parcursul anului 2021, au beneficiat de ajutor social 30 persoane (respectiv 14,8 persoane la 1000 de locuitori) din zona de revitalizare.

O altă consecință a sărăciei o reprezintă fenomenul **migrației**. Conform datelor statistice, în 2021 – 1,2 % din populația acestei zone este plecată peste hotare, astfel **în fiecare a 10 familie copiii sunt educați de către un singur părinte sau de către bunici**. Migrația reprezintă și un factor negativ asupra natalității în această zonă. Conform datelor prezentate de către Oficiul Stării Civile, pe parcursul anului 2021 pe teritoriul Ungheni Vale s-au înregistrat doar 20 nașteri din totalul de 281 la nivelul orașului, sau 7,1 %, ceea ce înseamnă un **proces sporit de îmbătrânire a populației din zonă**.

Persoanele expuse riscului de sărăcie necesită o atenție specială. *Incluziunea comunitară și socială este posibilă prin activități comune, organizate de autoritățile locale și de comunitatea din zona de revitalizare.*

Copiii din familiile social-vulnerabile sau emigrate *necesită integrarea în mediul extrașcolar prin diversificarea activităților extrașcolare (la Stația orășenească a tinerilor turiști Ungheni din zonă) precum și prin amenajarea zonelor de agrement și de odihnă.*

Pe termen lung, *prin crearea condițiilor optime de trai*, migrația va scădea, zona devenind una atractivă.

Stația orășenească a tinerilor turiști Ungheni situată în zona de revitalizare dispune de potențial uman și instituțional pentru ocuparea copiilor și tinerilor din zonă, precum și a celor din alte zone (inclusiv suburbii) prin diverse activități extrașcolare.

Incluziunea comunitară este posibilă prin consolidarea identității locale (a zonei) și anume prin activități culturale tematice organizate în zonă (ziua / hramul zonei, zile sportive etc.). De asemenea, autoritățile locale planifică ca persoanele care beneficiază de ajutor social să fie implicate în activități/muncă în folosul comunității – salubritatea teritoriilor verzi, cositul ierbii, întreținerea parcurilor etc.

Figura 16. Parcul „La izvor”, zona Ungheni Vale

Figura 15. Activități desfășurate de Stația orășenească a tinerilor turiști Ungheni

O altă problemă de ordin social în zona de revitalizare o reprezintă **nivelul sporit de șomaj**. Cu toate că tendința din ultimii 3 ani arată diminuarea fenomenului (Figura 15) în 2021 înregistrându-se 89 de șomeri față de 134 în 2020. Riscul este că nu toate persoanele care nu au un loc de muncă se înregistrează la instituția responsabilă - Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă. Din acest motiv, presupunem că numărul de facto al șomerilor este mai mare.

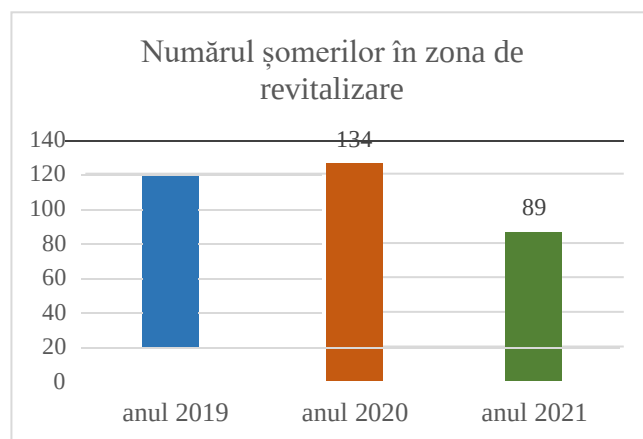

Figura 17. Șomajul din zona de revitalizare

În acest sens apare **necesitatea de dezvoltare și recalificare profesională**, ceea ce poate fi realizat **prin intermediul activităților Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă**.

O problemă caracteristică zonei de revitalizare a mun. Ungheni o reprezintă **siguranța cetățenilor**. În baza informației parvenite de la Inspectoratul de Poliție Ungheni, pe teritoriul sectorului Ungheni Vale au loc un număr mare de infracțiuni (furturi, tulburarea ordinii publice, accidente) – în total 86 anual. La ședințele Comisiei Consultative problema dată a fost discutată pe

Figura 18. Probleme identificate în cadrul ședinței Comisiei Consultative

larg. Această problemă este una complexă, pentru că ține de aspectul social, dar și de aspectele spațial-funcționale și tehnice (Figura 16), care pun în pericol siguranța cetățenilor este: **lipsa indicatoarelor rutiere, infrastructurii rutiere, lipsa trotuarelor**. Porțiunile de **drum neamenajate** sunt circulate intens de locuitorii zonei, care merg pe jos spre locul de muncă sau alte destinații de interes frecvent (în alte sectoare) traversând anume aceste **căi periculoase care se află în imediata apropiere a carosabilului rutier**, aceste căi fiind, însă, unicele care permit traversarea acestui traseu.

Pentru minimizarea acestor riscuri și sporirea securității locuitorilor zonei, este necesară **îmbunătățirea infrastructurii urbane, și anume: reparația carosabilului; amenajarea corespunzătoare a trotuarelor; instalarea indicatoarelor rutiere și amenajarea trecerilor pentru pietoni**. În același timp este necesară **informarea și instruirea cetățenilor** despre riscurile cărora sunt supuși urmare a nerespectării regulilor de circulație.

În zonă este un potențial uman bun - grupul de inițiativă, care poate mobiliza localnicii prin activități de informare și implicare în sensul sporirii securității în zonă. Stația orășenească a tinerilor turiști din Ungheni aflată în zonă poate organiza activități și exerciții de circulație rutieră și siguranța în trafic, pentru copii și tineri.

Sfera economică. Cea mai importantă problemă economică a zonei de revitalizare din mun. Ungheni este **numărul redus al agenților economici ce activează în zonă, și anume 17 agenți de comerț**. Acest factor stagnează dezvoltarea zonei.

Numărul mic de puncte comerciale (magazine) reduce concurența, **prețurile produselor fiind simțitor majorate** în comparație cu cele din unitățile comerciale care activează în alte zone ale orașului și **asortimentul produselor este limitat**, locuitorii zonei fiind nevoiți să meargă în alte zone pentru cumpărături.

În acest sens, este necesar de *a încuraja agenții economici care activează în zonă să se dezvolte prin diversificarea produselor. Prin crearea condițiilor optime de trai vor spori veniturile locuitorilor din zonă, deci și capacitatea de cumpărare, ceea ce alături de intervențiile de infrastructură pot atrage noi agenți economici în zonă.*

Sfera de mediu reprezintă, alături de cea socială și economică, un factor esențial al dezvoltării durabile, pentru că un mediu sănătos devine și atractiv.

Una dintre principalele probleme de mediu cu care se confruntă locuitorii zonei de revitalizare o reprezintă **inundațiile frecvente** condiționate de traversarea râului Prut în preajma zonei Ungheni Vale. Inundațiile abundente se înregistrează în special când au loc ploi torențiale. În anii 2008 și 2010 mai multe gospodării au avut de suferit în urma acestor dezastru. **Această problemă de mediu, este relaționată cu o altă problemă tehnică – sistemul de canalizare**, care fie lipsește în multe case din zonă, fie se află într-o stare foarte proastă. De asemenea, din cauza infrastructurii rele a drumurilor din zonă, **ploile provoacă dificultăți de circulație pentru populație** (Figura 17).

Pentru înlăturarea riscului viitoarelor inundații a zonei *este necesară consolidarea malurilor râului Prut și a digului Lacului Delia, dar și curățarea izvoarelor și a spațiilor adiacente.*

O problemă identificată în urma analizei informației prezentate de către Inspekția Ecologică, dar și a vizitelor în teritoriu, este prezența **gunoiștilor neautorizate**. Cu toate că există 2 platforme amenajate de evacuare a deșeurilor menajere și evacuarea lor are loc regulat, în preajma scuarului din Ungheni Vale sunt prezente grămezi cu deșeur menajere sau de construcție. Această problemă de mediu are rădăcini într-o altă problemă socială care ține de **cultura ecologică** scăzută a populației.

Pentru remedierea acestei probleme *este necesară organizarea unei campanii de conștientizare și sensibilizare a populației față de problemele de mediu, în special a deșeurilor*, dar mai ales *implicarea locuitorilor în activități regulate de salubritate*. Pentru eliminarea gunoiștilor neautorizate, *este necesară amenajarea mai multor puncte de colectare a deșeurilor dotate cu tomberoane și evacuarea regulată a deșeurilor, inclusiv achiziționarea de către fiecare gospodărie a tomberoanelor speciale.*

Figura 19. Probleme identificate prin chestionarea locuitorilor, proiect "Comunitatea Mea"

O altă problemă cu care se confruntă locuitorii din zonă o reprezintă **starea nesatisfăcătoare a izvoarelor** cu apă potabilă din zonă. Cu toate că majoritatea locuitorilor sunt conectați la sursa centralizată de apă, o parte dintre ei utilizează apă din izvoare pentru consumul propriu, dar și a animalelor domestice. *Este necesară implicarea activă a cetățenilor pentru reamenajarea și curățarea acestor surse de apă potabilă* (Figura 18).

Figura 20. Izvor cu apă potabilă din zona Ungheni Vale

Activitățile de salubritate și reamenajare a izvoarelor din zonă reprezintă intervenții prietenoase mediului pentru păstrarea ecosistemului natural. Prin curățarea celor 2 izvoare din zonă vor fi diversificate sursele de apă potabilă.

Aspectele spațial-funcționale țin în mod special de zonele verzi și de agrement, care sunt importante pentru locuitorii zonei de revitalizare, așa cum reiese din discuțiile cu aceștia. Mai bine zis, o problemă cu care se confruntă este **lipsa unor zone verzi, de agrement și de recreere amenajate**. Existența unor spații de agrement și de sport, cum ar fi parcurile, locurile de joacă ar satisface multe necesități ale comunității locale (Figura 19). Această problemă este relaționată și cu **interacțiunea socială scăzută în zonă**, cetățenii neavând spații publice amenajate pentru a comunica, socializa și a se integra prin diverse activități comune. Parcurile sau alt gen de spații verzi ar contribui și la îmbunătățirea calității aerului.

În același timp, Ungheni Vale reprezintă o zonă de tranzit, în special pe perioada de vară, a locuitorilor întregului oraș, dar și a vizitatorilor, către plaja râului Prut – plajă urbană amenajată.

Pentru a spori interacțiunea comunitară *este necesară amenajarea unor spații de agrement, prietenoase pentru toate categoriile de vârstă și grupurile sociale a locuitorilor din zona de revitalizare*. De fapt, zona de revitalizare dispune de un teritoriu care la moment este într-o stare degradată, unde ar putea fi amenajată o zonă de recreere și agrement sub forma unui scuar. Tot în acest spațiu poate fi amenajat un teatru de vară unde vor avea loc activități social-culturale pentru

Figura 21. Instituții și facilități în Ungheni Vale

locuitori și vizitatori. Scurtul are potențial de a deveni și un muzeu în aer liber al Centrului de Excelență al Poliției de Frontieră. Mai mult decât atât, acest spațiu poate fi amenajat cu elemente locale tradiționale pentru a-l transforma într-o carte de vizită a mun. Ungheni, chiar și a Republicii Moldova, acesta aflându-se exact la intersecția căilor ferate Republica Moldova – România, punctul vamal: Ungheni - Cristești.

În același timp, este necesară reabilitarea zonei lacului Delia, care are potențial de recreere nevalorificat enorm. Amenajarea zonei va crea facilități de atragere a vizitatorilor și sporirea atractivității pe plan regional.

De asemenea, *este necesară amenajarea unui teren de sport și a unui complex sportiv multifuncțional, pentru promovarea unui mediu sănătos de viață și activ pentru toate categoriile de vârstă. În fața Grădiniței „Delia” din zonă există un spațiu improvizat ca fiind un stadion sportiv*

Figura 22. Stadionul neamenajat în zona Ungheni Vale

(Figura 20), pe care localnicii și vizitatorii îl folosesc pentru organizarea manifestărilor comune, jocurilor sportive sau pur și simplu activități de recreere. Acest teren este disponibil, locuitorii obișnuind să-l folosească pentru activități sportive; terenul poate fi transformat într-un stadion amenajat cu diverse facilități pentru copii, tineri, persoane în etate. Complexul sportiv multifuncțional va fi amenajat pe un spațiu nevalorificat la moment (la intersecția străzilor Unghiului și Lacului), care va oferi facilități de practicare a sportului în masă atât pentru amatori, cât și pentru profesioniști, fiind cu atât mai important cu cât în municipiul nu există spații închise destinate practicării sportului (mai ales în perioada rece a anului). Astfel, zona va deveni un loc de atracție pentru toată populația municipiului, sporind și potențialul economic al cartierului.

Sfera tehnică. Zona Ungheni Vale este o zonă unde predomină casele la sol, iar informația privind construcția celor 6 blocuri locative lipsește.

Analiza stării domeniului locativ în zonă arată că **sistemul de alimentare cu apă este în stare nesatisfăcătoare**, iar **rețeaua de canalizare există doar la blocuri, la casele la sol lipsește**.

După cum se observă în Figura 21, rezultatele chestionării locuitorilor din zonă indică asupra unor probleme complexe care se condiționează reciproc, așa cum a fost arătat și mai sus – inundațiile provocate de apele pluviale, sistemul de canalizare.

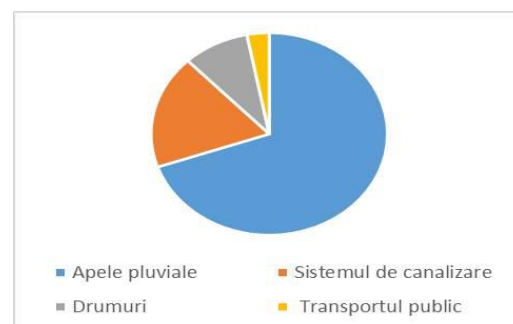

Figura 23. Problemele identificate în zona de revitalizare

Elementele tehnice, și anume **infrastructura urbană care lipsește sau se află într-o stare degradată, lipsa iluminatului stradal provoacă insecuritate înaltă în zonă**, așa cum s-a analizat

Figura 24. Căile de acces neamenajate și nesigure în zona Ungheni Vale

și la aspectele sociale, mai sus. **Căile de acces traversate zilnic de locuitorii zonei, sunt improvizate și total neamenajate, trecerile de pietoni lipsesc, semnele de circulație nu sunt instalate**, așa cum se poate vedea în Figura 22.

Acești factori pun în dificultate, iar uneori chiar în **imposibilitate circulația transportului public, dar mai ales al pietonilor**. Pentru a fi extins traseul transportului public în această zonă **sunt necesare drumuri asfaltate și stații de așteptare amenajate.**

Iluminatul stradal, instalarea semnelor de circulație,

amenajarea trotuarelor sunt necesități stringente pentru a asigura securitatea locuitorilor din zonă.

Reparația drumurilor adiacente sunt necesare inclusiv pentru crearea condițiilor normale de circulație pe timp de ploaie.

Viziunea de revitalizare

După implementarea programului de revitalizare, până la finele anului 2027, zona de revitalizare va deveni un spațiu atractiv atât pentru locuitorii din zonă, cât și pentru oaspeții acestei zone, inclusiv pentru turiști. Cetățenii vor beneficia de condiții optime de trai, în special de spații publice comunitare. Aceste facilități vor fi utilizate inclusiv de cetățenii întregului municipiu, zona fiind în trecerea spre plaja urbană amenajată pe malul râului Prut.

Ca urmare amenajării terenului de sport și a complexului sportiv multifuncțional, a scuarului verde, locuitorii din zonă vor practica sportul și un mod sănătos de viață. Cetățenii se vor mândri cu această zonă care este o carte de vizită a orașului, cu un monument deosebit în scuarul amenajat cu elemente locale tradiționale. Securitatea în zonă va spori datorită îmbunătățirii infrastructurii urbane și a conștientizării locuitorilor de a respecta regulile de circulație. Transportul public va fi accesibil pe o rută extinsă.

Zonele verzi vor fi amenajate cu implicarea cetățenilor și păstrarea ecosistemului natural.

Figura 25. Viziunea de revitalizare a zonei Ungheni Vale

Obiectivele de revitalizare rezultă din analiza aprofundată a zonei și, bazându-se pe viziunea de revitalizare, răspund la cele mai importante probleme prin concentrarea asupra găsirii unor soluții eficiente și a eliminării fenomenelor negative din zona degradată. În același timp, obiectivele programului se bazează pe potențialul de dezvoltare al zonei de revitalizare identificate și indicate în diagnostic.

Scopul strategic al Programului de Revitalizare Urbană a mun. Ungheni 2023-2027:

Transformarea zonei de revitalizare Ungheni Vale într-un loc cu o înaltă calitate a vieții, oferind condiții optime pentru dezvoltare tuturor cetățenilor.

Obiectivele specifice ale programului de revitalizare sunt:

- Obiectivul specific 1. **Sporirea incluziunii sociale și a oportunităților de dezvoltare pentru toți locuitorii zonei de revitalizare, inclusiv a grupurilor dezavantajate în special** vor fi realizate în principal prin incluziunea grupurilor social excluse (familiilor social vulnerabile și a persoanelor cu necesități speciale) în viața comunitară a zonei: interacțiunea între locuitori de diferite categorii de vârstă. În contextul incluziunii sociale și a egalității de șanse pentru dezvoltare vor fi realizate proiecte privind instruirea tinerilor și a șomerilor din zonă, a tinerilor antreprenori.
- Obiectivul specific 2. **Crearea și facilitarea serviciilor locale de calitate și extinderea potențialului de dezvoltare economică**, se referă la acțiuni diverse în sfera serviciilor și bunurilor publice care afectează calitatea vieții și creșterea oportunităților de dezvoltare a locuitorilor zonei de revitalizare. Aceasta se va realiza prin deschiderea și dezvoltarea unor noi servicii publice (inclusiv reconstrucția bazei materiale și extinderea serviciilor), precum și prin dezvoltarea unei serii de servicii noi moderne, eficiente și adecvate nevoilor locuitorilor.
- Obiectivul specific 3. **Amenajarea spațiilor de agrement și îmbunătățirea calității și securității infrastructurii urbane**, se va realiza prin proiecte pentru a îmbunătăți calitatea spațiilor publice și zonelor verzi – parcuri, scuaruri etc. Un element important al îmbunătățirii calității spațiului și a reședinței va fi asigurarea securității cetățenilor. Mai mult decât atât, activități semnificative vor avea ca scop modernizarea, modificarea sau restabilirea funcției obiectelor selectate, cum ar fi zonele de agrement și de odihnă.

**Scopul strategic al Programului de Revitalizare Urbană a mun. Ungheni
2023-2027:**

**Transformarea zonei de revitalizare Ungheni Vale într-un loc cu o înaltă
calitate a vieții, oferind condiții optime pentru dezvoltare tuturor
cetățenilor.**

Obiectiv 1:

**Sporirea incluziunii
sociale și a
oportunităților de
dezvoltare pentru toți
locuitorii zonei de
revitalizare, inclusiv a
grupurilor
dezavantajate în
special**

Obiectiv 2:

**Crearea și facilitarea
serviciilor locale de
calitate și extinderea
potențialului de
dezvoltare economică**

Obiectiv 3:

**Amenajarea spațiilor
de agrement și
îmbunătățirea calității
și securității
infrastructurii urbane**

Figura 26. Scopul și obiectivele Programului de Revitalizare a mun. Ungheni

V. PROIECTELE DE REVITALIZARE URBANĂ

Programul de revitalizare urbană a mun. Ungheni, pentru perioada 2023 - 2027 se implementează prin intervenții și activități sub forma proiectelor de bază și a celor complementare. Proiectele de bază reprezintă acțiuni concrete planificate detaliat pentru a atinge obiectivele propuse. Proiectele de bază sunt completate de proiectele complementare – intervenții proiectate în sens general, pentru a fi implementate în zona de revitalizare.

Proiectele de bază sunt:

Nr proiectului	1
Titlul proiectului	Eficientizarea energetică a clădirilor Grădiniței creșă „Delia”și Stației Orășenești a Tinerilor Turiști din Cartierul Ungheni Vale
Obiective	O2
Localizarea	Clădirile Grădiniței creșă „Delia”și Stației Orășenești a Tinerilor Turiști (SOTT) din Ungheni
Instituția responsabilă	Primăria Ungheni Parteneri: Direcția Educație Ungheni
Grupurile țintă	Copii de vârstă preșcolară, elevi și tineri
Descrierea proiectului	Efectuarea lucrărilor de eficientizare energetică a clădirilor Grădiniței creșă „Delia”și Stației Orășenești a Tinerilor Turiști din Ungheni
Cost estimativ	5 100 000 lei
Sursa de finanțare	Bugetul local Fonduri externe
Rezultate estimate	Clădirile Grădiniței creșă „Delia”și Stației Orășenești a Tinerilor Turiști din Ungheni energetic eficientizate Cel puțin 130 de copii de vârstă preșcolară beneficiază de condiții mai bune pentru desfășurarea activităților educative Cel puțin 28 elevi și tineri care frecventează SOTT Ungheni beneficiază de condiții optime pentru practicarea activităților sportive extrașcolare Consumul de resurse energetice redus cu cel puțin 30 % Emisii de CO2 reduse cu cel puțin 30 % Număr redus al cazurilor de îmbolnăviri în perioada rece a anului cu cel puțin 20 %
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Economii ale resurselor energetice Cantitatea emisiilor de CO2 Numărul cazurilor de îmbolnăviri în perioada rece a anului

Nr proiectului	2
Titlul proiectului	Salubritatea spațiilor verzi pentru o mai bună calitate a mediului
Obiective	O3, O1
Localizarea	Spațiile verzi din Ungheni Vale

Instituția responsabilă	Primăria Ungheni Parteneri: Centrul de Excelență în Securitatea Frontierei; Grupul de Inițiativă Locală „Pyretus”, Stația Orășenească a Tinerilor Turiști din Ungheni, Grădinița creșă „Delia”
Grupurile țintă	Tinerii din cadrul SOTT Ungheni Locuitorii din zonă Elevii și profesorii din cadrul Centrului de Excelență în Securitatea Frontierei Ungheni Vizitatori
Descrierea proiectului	- Organizarea activităților de salubritate a zonelor verzi din zonă - Curățarea izvoarelor cu implicarea cetățenilor - Lichidarea gunoiștilor neautorizate - Campanie de informare „Îmi pasă de spațiile verzi”
Cost estimativ	900 000 lei
Sursa de finanțare	Buget local Fonduri externe
Rezultate estimate	Cetățeni informați și conștientizați privind importanța unui mediu înconjurător curat Cel puțin 10 spații verzi salubritate Două izvoare curățate Plajele lacului Delia și ale râului Prut salubritate
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Evaluarea calității apei de către Centrul de Sănătate Publică

Nr proiectului	3
Titlul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor de odihnă și agrement prin amenajarea unui parc de odihnă
Obiective	O3
Localizarea	Intersecția străzilor Suceava cu Lacului
Instituția responsabilă	Primăria Ungheni Parteneri: Centrul de Excelență în Securitatea Frontierei Ungheni; Grupul de Inițiativă Locală „Pyretus”, Grădinița creșă „Delia”, SOTT Ungheni
Grupurile țintă	Locuitorii zonei de revitalizare, vizitatorii zonei, elevii și profesorii Centrul de Excelență în Securitatea Frontierei Ungheni, turiști etc.
Descrierea proiectului	Procesul de revitalizare urbană a acestui spațiu va fi realizat prin: - amenajarea unei zone de recreere - prin pavarea căilor de acces, instalarea băncilor, urnelor, iluminarea zonei; - amenajarea unui teatru de vară prin construcția unei scene și a unui amfiteatru în scuarul din zonă; - instalarea elementelor de joacă pentru copii - instalarea elementelor de fitness; - instalarea unui monument dedicat Poliției de Frontieră - amenajarea izvorului din preajma zonei prin curățarea, instalarea unor utilaje pentru purificarea apei din izvor și decorarea terenului adiacent cu elemente rustice.

Cost estimativ	3 000 000 lei
Sursa de finanțare	Buget local Fonduri Naționale Fonduri externe
Rezultate estimate	O zonă de recreere și de odihnă amenajată Teatru de vară, teren de joacă și de fitness amenajate Izvor curățat și amenajat Un monument al Poliției de Frontieră instalat Cetățeni din cartierul Ungheni Vale informați privind rolul locuitorilor în dezvoltarea cartierului și implicați în acțiuni de dezvoltare comunitară
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Chestionar privind gradul de satisfacție Interviu cu cetățenii Număr de persoane care beneficiază de spațiul amenajat

Nr proiectului	4
Titlul proiectului	Amenajarea turistică a zonei lacului Delia
Obiective	O3
Localizarea	Lacul Delia
Instituția responsabilă	Primăria Municipiului Ungheni Parteneri locali și externi
Grupurile țintă	Locuitorii zonei Ungheni-Vale; vizitatorii zonei ; turiști
Descrierea proiectului	Modernizarea infrastructurii urbane și protecția mediului înconjurător Crearea condițiilor decente de odihnă și acces către lacul Delia pentru locuitorii municipiului Ungheni. Activități principale: 1. Formare grup de lucru 2. Delimitare suprafață 3. Pregătirea documentației de proiectare și execuție și obținerea avizelor legale 4. Efectuare de achiziții publice 5. Amenajare plajă 6. Procurarea și instalarea băncilor și felinarelor cu lămpi led 7. Procurarea și plantarea materialului săditor 8. Amenajarea drumurilor de acces către zona turistică 9. Promovarea pe piața turistică
Cost estimativ	50 000 000 lei
Sursa de finanțare	Buget local Fonduri Naționale Fonduri externe

Rezultate estimate	• Cel puțin 100 m2 de plajă amenajată • 35 bănci instalate • 70 felinare cu lămpi led • Rețea de wi – fi instalată pentru locuitorii urbei și vizitatori • Drumuri de acces către zona turistică amenajate, inclusiv pentru persoanele cu necesități speciale • Cel puțin 2 agenți economici prestatori de servicii • Cel puțin 100 de beneficiari din municipiul Ungheni și din proxima vecinătate, inclusiv din categorii social-vulnerabile • Municipiul Ungheni promovat pe piața turistică
Metode de evaluare aefectelor proiectului de revitalizare	Număr de vizitatori ai zonei; Sporirea atractivității turistice

Nr proiectului	5
Titlul proiectului	Îmbunătățirea infrastructurii pentru securitatea vieții copiilor de vârstă preșcolară din cartierul Ungheni Vale
Obiective	O1
Localizarea	Grădinița creșă „Delia”
Instituția responsabilă	Primăria Municipiului Ungheni
Grupurile țintă	Copii de vârstă preșcolară care frecventează Grădinița creșă „Delia”
Descrierea proiectului	Instalarea unui gard pentru securizarea teritoriului Grădiniței creșă „Delia”
Cost estimativ	500 000 lei
Sursa de finanțare	Bugetul local
Rezultate estimate	430 m de gard instalat Cel puțin 130 de copii frecventează în siguranță Grădinița creșă „Delia”
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Număr redus de incidente cu implicarea copiilor de vârstă preșcolară

Nr proiectului	6
Titlul proiectului	Amenajarea unui teren sportiv multifuncțional în Cartierul Ungheni Vale
Obiective	O1
Localizarea	Intersecția străzilor Lacului cu Unghiului
Instituția responsabilă	Primăria Ungheni Parteneri locali și externi
Grupurile țintă	Tinerii care practică sportul Elevii care frecventează Centrului de Excelență în Securitatea Frontierei Copii și tinerii care frecventează Stația Orășenească a Tinerilor Turiști Echipele locale de sportivi
Descrierea proiectului	Reabilitarea stadionului situat pe strada Unghiului și amenajarea unui teren sportiv multifuncțional care permite practicarea mai multor tipuri de sport precum: fotbal, baschet, volei, tenis de câmp. Desfășurarea unei Campanii de informare „Să practicăm un mod de viață sănătos”.
Cost estimativ	2 500 000 lei
Sursa de finanțare	Bugetul local Fonduri externe
Rezultate estimate	Un teren sportiv multifuncțional amenajat Tineri informați care conștientizează importanța practicării sportului pentru un mod sănătos de viață
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Număr de tineri care practică sportul pe terenul amenajat

Nr proiectului	7
Titlul proiectului	Organizarea activităților socio-culturale pentru sporirea incluziunii cetățenilor
Obiective	O1, O2
Localizarea	Parcul „La izvor”, stadionul de pe strada Unghiului
Instituția responsabilă	Primăria Ungheni Parteneri: Palatul de cultură; Centrul de Excelență în Securitatea Frontierei; GIL „Pyretus”, Grădinița creșă „Delia”
Grupurile țintă	Copiii care frecventează cercurile Palatului de Cultură Locuitorii din Cartierul Ungheni Vale
Descrierea proiectului	- Actualizarea calendarului de activități socio-culturale - Organizarea și desfășurarea hramului cartierului - Organizarea și desfășurarea master class-urilor precum împletitul, croșetatul, brodatul etc. pentru locuitorii de diverse categorii de vârstă - Încadrarea persoanelor solitare în activități culturale etc.
Cost estimativ	500 000 lei
Sursa de finanțare	Bugetul local Parteneri locali
Rezultate estimate	Sărbătoare dedicată hramului cartierului organizată și desfășurată Cel puțin 1 master class pe trimestru Cel puțin 5 evenimente culturale pe an
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Număr de copii și persoane solitare încadrați în activități socio culturale

Nr proiectului	8
Titlul proiectului	Modernizarea infrastructurii rutiere de acces în spațiile publice și private din Cartierul Ungheni Vale
Obiective	O2
Localizarea	Străzile din Cartierul Ungheni Vale
Instituția responsabilă	Primăria Ungheni
Grupurile țintă	Locuitorii și vizitatorii zonei Conducătorii auto
Descrierea proiectului	Reparația străzilor din Cartierul Ungheni Vale prin asfaltarea părții carosabile și reconstrucția trotuarelor Îmbunătățirea condițiilor de transport a pasagerilor
Cost estimativ	120 000 000 lei
Sursa de finanțare	Bugetul local Fonduri naționale Fonduri externe
Rezultate estimate	Lungime străzi reparate Securitatea cetățenilor în trafic asigurată

Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Număr de cetățeni care beneficiază de condiții îmbunătățite în traficul rutier Chestionar privind satisfacția cetățenilor
---	--

Nr proiectului	9
Titlul proiectului	Dezvoltarea infrastructurii adiacente obiectivelor publice și private din Cartierul Ungheni Vale
Obiective	O2
Localizarea	Cartierul Ungheni Vale
Instituția responsabilă	Primăria municipiului Ungheni Agenți economici din Cartierul Ungheni Vale
Grupurile țintă	Locuitorii Cartierului Ungheni Vale Agenții economici din Cartierul Ungheni Vale
Descrierea proiectului	Amenajarea infrastructurii adiacente obiectivelor publice și private din Cartierul Ungheni Vale prin reparația căilor de acces, amenajarea parcărilor, dezvoltarea infrastructurii de sprijin al afacerilor etc. Prin realizarea unui astfel de obiectiv se va răspunde nevoii de creare a unui mediu favorabil pentru dezvoltarea economică, sporirea numărului de investiții și implicit creșterea nivelului de trai al locuitorilor din zona de revitalizare.
Cost estimativ	70 000 000 lei
Sursa de finanțare	Buget local Fonduri Naționale Finanțatori externi
Rezultate estimate	- Cel puțin 500 m.p.căi de acces reparate - Cel puțin 1000 m.p. parcuri amenajate - Cel puțin 30 agenți economici care activează în zona de revitalizare - Creșterea investițiilor în zonă cu cel puțin 20% - Grad de încadrare în câmpul muncii a locuitorilor din zonă ridicat - Nivel de trai al populației din Cartierul Ungheni Vale îmbunătățit
Metode de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Număr de agenți economici care activează în zonă Număr de cetățeni din Cartierul Ungheni Vale încadrați în câmpul muncii Chestionar privind gradul de satisfacție al locuitorilor Cartierului Ungheni Vale

Proiectele complementare sunt:

Nr proiectului	A
Titlul proiectului	Sporirea eficienței energetice a locuințelor multietajate din zona de revitalizare
Descrierea proiectului	Eficientizarea energetică a clădirilor multietajate din zonă prin termoizolarea pereților exteriori, reparația acoperișurilor, soclurilor și repararea sistemelor de ventilare
Cost estimativ	5 000 000 lei
Surse de finanțare	Bugetul local Fonduri externe

Nr proiectului	B
Titlul proiectului	Reparația digului lacului Delia
Descrierea proiectului	Lucrări de consolidare a digului lacului Delia
Cost estimativ	10 000 000 lei
Surse de finanțare	Bugetul local Fonduri Naționale Fonduri externe

Nr proiectului	C
Titlul proiectului	Reparația digului râului Prut
Descrierea proiectului	Lucrări de consolidare a malului râului Prut
Cost estimativ	30 000 000 lei
Surse de finanțare	Bugetul local Fonduri externe

..

Nr proiectului	D
Titlul proiectului	Adaptarea la schimbările climaterice în cartierul Ungheni Vale
Descrierea proiectului	Proiectul presupune măsuri și intervenții complexe de prevenire a inundațiilor în zona de revitalizare prin construcția sistemelor de evacuarea apelor pluviale
Cost estimativ	10 000 000 lei
Surse de finanțare	Bugetul local Fonduri externe

Nr proiectului	E
Titlul proiectului	Dezvoltarea capacităților liderilor locali în scrierea și implementarea proiectelor

Descrierea proiectului	Identificarea persoanelor active și organizarea instruirilor privind scrierea și implementarea proiectelor
Cost estimativ	100 000 lei
Surse de finanțare	Bugetul local Fonduri externe

Nr proiectului	F
Titlul proiectului	Construcția și extinderea sistemului centralizat de canalizare în zonă
Descrierea proiectului	Reabilitarea sistemului existent de canalizare și extinderea rețelelor de canalizare și conectarea caselor individuale la sol
Cost estimativ	12 000 000 lei
Surse de finanțare	Buget local Fonduri externe

VI. IMPLEMENTAREA ȘI MANAGEMENTUL PROGRAMULUI DE REVITALIZARE URBANĂ

Implementarea programului de revitalizare se va realiza în baza proiectelor planificate. Sistemul de management și de implementare a programului este arătat schematic în figura 27. Pentru implementarea eficientă a programului se va ține cont de principiul politicilor transversale, care inter-relaționează între ele pentru asigurarea integrității și complexității intervențiilor de revitalizare.

Programul de revitalizare este un instrument de coordonare a politicilor sociale în zona de revitalizare, prin urmare, acesta include o serie de activități sociale care se influențează reciproc, iar implementarea lor ar trebui să fie în beneficiul locuitorilor din zonă. În plus, programul include proiecte care, deși nu sunt strict sociale, servesc la satisfacerea așteptărilor și nevoilor comunității locale și contribuie la îmbunătățirea fizică a calității vieții - proiecte de infrastructură care îmbunătățesc calitatea serviciilor publice, de exemplu accesul la zonele de agrement. Politica socială în revitalizare se concentrează în primul rând pe grupurile identificate care au cel mai mult nevoie de sprijin și incluziune: familiile cu mulți copii; părinții singuri; persoanele în vârstă; persoanele expuse riscului de excludere, șomerii și riscul de sărăcie.

Politica spațială se explică prin faptul că revitalizarea are loc într-un spațiu specific – zona de revitalizare. La etapa implementării programului, pe lângă asigurarea concentrației spațiale prin activități concrete în zona de revitalizare, se vor întreprinde activități spațiale pentru a rezolva cele mai importante probleme care vizează în primul rând aspectul social al revitalizării: îmbunătățirea calității spațiilor publice și semi-publice; îmbunătățirea calității zonelor verzi și de agrement; îmbunătățirea accesibilității spațiale a zonei de revitalizare, atât în ceea ce privește transportul, cât și pietonii și bicicliștii.

Politica de mediu este de o importanță deosebită, ținând cont de resursele de mediu din zona de revitalizare. Intervențiile care vor fi realizate în zonă vor fi prietenoase mediului, prin păstrarea ecosistemului natural și cu accent pe culturalizarea ecologică a populației.

De asemenea, procesul de implementare și management al programului are la bază principiul complementarității:

- **Complementaritatea problemelor** – proiectele planificate în cadrul programului reprezintă soluții pentru problemele identificate în urma analizei complexe și transparente. Soluțiile propuse sunt complexe și integrate.
- **Complementaritatea temporală** presupune că anumite activități de revitalizare planificate în cadrul programului reprezintă activități de continuare a unor inițiative anterioare (de ex. implicarea grupului local de inițiativă). Or, acțiunile prevăzute în program pot servi drept început pentru anumite proiecte complexe de viitor.
- **Complementaritatea surselor de finanțare.** Procesul de implementare a programului, din perspectiva finanțării se bazează pe diversitatea surselor de finanțare care se completează reciproc. Vor fi antrenate surse ale bugetului local, vor fi încurajate investiții private, vor fi valorificate surse din fonduri naționale, vor fi aplicate propuneri de proiecte la donatori și finanțatori internaționali, se va stimula implicarea rezidenților (prin efort propriu, contribuție financiară etc.).
- **Complementaritatea instituțională** – implementarea proiectelor de revitalizare se va face în baza parteneriatelor eficiente dintre diverse instituții.
Coordonatorul procesului este Primăria mun. Ungheni prin intermediul persoanei responsabile de revitalizarea urbană. Partenerii de bază ai procesului sunt:
 - Stația orășenească a tinerilor turiști din Ungheni poate organiza activități și exerciții de circulație rutieră și siguranța în trafic, pentru copii și tineri, inclusiv în sensul incluziunii sociale.
 - *Centrul de Excelență al Poliției de Frontieră*, care va participa activ în implementarea ideilor de revitalizare, în special amenajarea scuarului verde.
 - *Grupul de inițiativă locală Pyretus*, care are o experiență de activitate de 7 ani, reprezintă un partener important pentru mobilizarea comunitară în zonă, dar și pentru coordonarea unor activități la nivelul zonei.

Aceste instituții reprezintă parteneri de încredere, pe termen lung pentru asigurarea sustenabilității și continuității activităților de revitalizare. Flexibilitatea programului și formula deschisă de management al programului va permite antrenarea altor părți interesate în proces pe parcursul realizării, atât din mediul public, cât și cel civic și privat, atât de la nivelul zonei de revitalizare cât și de la nivelul întregului oraș, regiune.

La nivel național, procesul de revitalizare urbană este coordonat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, prin dezvoltarea cadrului normativ. La nivel regional, Agenția de Dezvoltare Regională Centru reprezintă partenerul de bază pentru mun. Ungheni privind procesul de revitalizare urbană, prin suportul în implementarea programului (monitorizare, fundraising etc.).

Procesul de management și implementare a Programului (Figura 27) constă din:

- Consiliul Municipal care reprezintă autoritatea care aprobă programul.
- Primăria, care prin intermediul persoanei responsabile de revitalizarea urbană este coordonatorul procesului.
- Principiul de bază al implementării este participarea rezidenților prin mobilizare comunitară, prin implicarea activă la toate etapele de planificare, realizare și continuare a activităților de revitalizare (Grupul de inițiativă locală constituit din persoane active, Comisia Consultativă etc.)
- Parteneriatele multi-sectoriale funcționabile sunt un element important în procesul de realizare a programului. Întregul mecanism de implementare se bazează pe o comunicare activă dintre diverși parteneri, în special primăria și comunitatea locală.

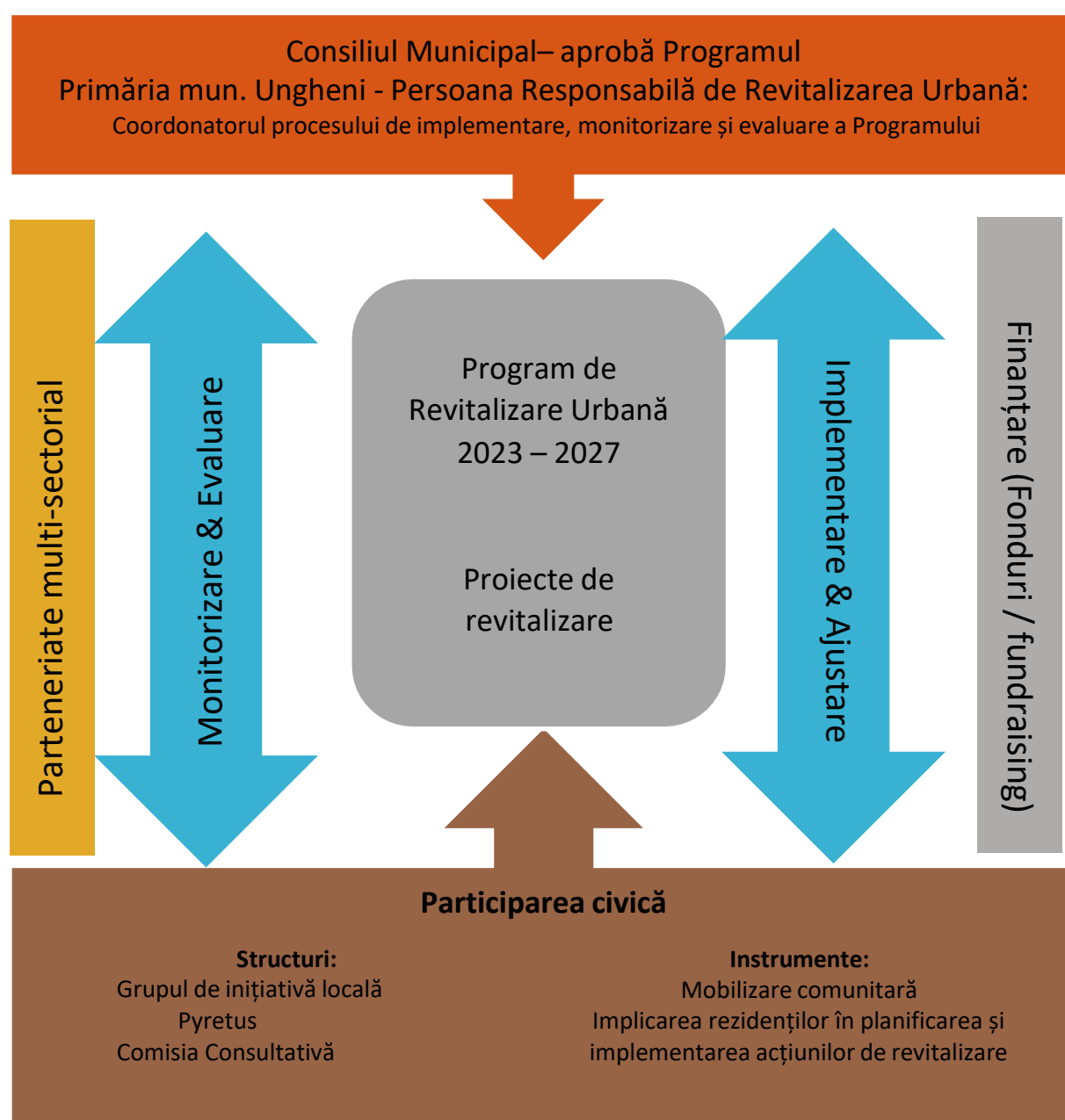

Figura 27. Schema de management a Programului de Revitalizare

VII. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROGRAMULUI DE REVITALIZARE URBANĂ

Monitorizarea reprezintă activitatea de observare a schimbărilor, a reușitelor implementării. Rezultatele monitorizării vor permite ajustarea programului la necesitățile reale din zona de revitalizare și adaptarea activităților planificate la circumstanțele noi.

Primăria, prin intermediul persoanei responsabile de revitalizarea urbană este responsabilă de monitorizarea și evaluarea programului. Procesul de monitorizare se bazează pe dialogul continuu cu rezidenții din zona de revitalizare și structurile la nivel de zonă (Grupul de Inițiativă Locală Pyretus, Comisia Consultativă etc.). Ajustările programului se vor baza pe necesitățile reale ale locuitorilor și ale partenerilor implicați.

Monitorizarea programului se va realiza în baza indicatorilor de rezultat indicați la fiecare proiect. Raportul de monitorizare va fi elaborat anual în baza indicatorilor specificați în tabelul 4.

Evaluarea va fi realizată la finalul perioadei de implementare a programului și va avea forma unui raport prezentat public. Evaluarea va permite evidențierea rezultatelor procesului de implementare, dar și însușirea lecțiilor învățate.

Tabelul 4. Indicatorii de rezultat

Obiectivele specifice de revitalizare	Indicatorii de rezultat
O 1. Sporirea incluziunii sociale și a oportunităților de dezvoltare pentru toți locuitorii zonei de revitalizare	Numărul activităților comunitare implementate
O 2. Crearea și facilitarea serviciilor locale de calitate și extinderea potențialului de dezvoltare economică	Numărul serviciilor îmbunătățite
O 3. Amenajarea spațiilor de agrement și îmbunătățirea calității și securității infrastructurii urbane	Numărul de spații amenajate

Tabelul nr. 5 Cadru financiar al programului de revitalizare 2023-2027

	Surse publice			Surse private	Suma
	Proprii (municipale)	Naționale	Externe (finanțarea străină)		
Proiecte de bază	75 450 000	106 500 000	70 000 000	550 000	252 500 000
Proiecte complementare (estimate)	7 050 000	2 000 000	57 650 000	400 000	67 100 000
suma	82 500 000	108 500 000	129 650 000	950 000	319 600 000